

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

POSTGRAU EN ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

TREBALL FINAL

**MODEL D'INTERCOOPERACIÓ PER A
L'ARTICULACIÓ D'UN BARRI COOPERATIU.
UNA APROXIMACIÓ AL BARRI DE LA VILA DE
GRÀCIA**

Marina López i Serrano

Curs acadèmic 2019

Data de presentació de la memòria:

07/2019

Tutor/a del treball: Eudald Griera

Les ciutats capitalistes són espais complexos on sorgeixen constantment desigualtats i precarietats fruit del sistema que no garanteixen el bon viure. Tot i aquestes dificultats, han sorgit al llarg de la història i segueixen sorgint mobilitzacions ciutadanes que lluiten per a modificar les lògiques capitalistes, s'organitzen per a redefinir els espais i cercar un model sostenible i sense desigualtats. Una de les solucions plantejades des de l'economia social i solidària per a combatre aquestes situacions de desigualtat és la de fomentar la intercooperació per a l'articulació d'ecosistemes cooperatius locals: els barris cooperatius. Aquest desplegarà totes les potencialitats dels agents locals per a satisfer les seves necessitats i aconseguir la sobirania local.

Jordi Estivill apunta que no per acumular unitats d'economia solidària en un espai concret s'aconsegueix crear les condicions del desenvolupament local. Això ens porta a crear un model d'intercooperació i cooperació social entre els agents locals, la metodologia del qual permetrà articular i enxarxar els agents i així donar resposta col·lectiva a les necessitats del territori. L'èxit del model només s'assolirà si es dissenya des de baix involucrant al nombre màxim d'agents del territori, que són els que coneixen de més a prop la realitat territorial i les seves necessitats. El barri cooperatiu permetrà crear una nova realitat socioeconòmica que garanteixi el bon viure.

ÍNDIX

1.	INTRODUCCIÓ: OBJECTIUS I METODOLOGIA DEL TREBALL.....	1
2.	BLOC I: MODELS D'INTERCOOPERACIÓ, ELS BARRIS COOPERATIUS	1
2.1.	La intercooperació, quan 1+1 no fan 2.....	1
2.2.	Models d'intercooperació a través de l'estudi de tres experiències d'èxit a Catalunya 3	
2.2.1.	Ecosistema holístic del Prat de Llobregat	3
2.2.2.	Impuls cooperatiu de Sants.....	5
2.2.3.	Pla Comunitari de la Barceloneta.....	7
3.	BLOC II: EL BARRI COOPERATIU, PROPOSTA D'UN MODEL IDEAL D'INTERCOOPERACIÓ	10
3.1.	Enfocament	10
3.2.	Objectius del model.....	10
3.3.	Àmbits	11
3.4.	Tipus d'intercooperació.....	13
3.5.	Rol i recursos a aportar pels agents participants del model	14
3.6.	Organització interna	15
3.7.	Estructures d'intercooperació i participació.....	16
3.8.	Metodologia	16
3.8.1.	Fase I: Diagnosi.....	17
3.8.2.	Fase II: Mapeig del territori.....	17
3.8.3.	Fase III: Co-definició del model	17
3.8.4.	Fase IV: Execució i seguiment.....	20
4.	BLOC III: PROPOSTA DE BARRI COOPERATIU A LA VILA DE GRÀCIA.....	20
4.1.	Fase I: Diagnosi.....	20
4.1.1.	Demografia.....	21
4.1.2.	Model de ciutat.....	21
4.1.3.	Economia.....	22
4.1.4.	Història del cooperativisme al barri	23
4.1.5.	Estratègia local i aposta política.....	23
4.2.	Fase II: Mapeig del territori	24
4.2.1.	Equipaments	24
4.2.2.	Espais buits.....	25
4.2.3.	Iniciatives d'economia social i solidària	26
4.2.4.	Xarxes locals i altres agents del territori	29
4.3.	Fase III: Co-definició del model	30

4.3.1.	Acció I: Convocatòria dels diferents agents.....	30
4.3.2.	Acció II: Co-definició d'un pla director i de les línies estratègiques.....	31
4.3.3.	Acció III: Conformació de l'estructura organitzativa i les estructures de participació.....	31
4.3.4.	Acció IV: Definició del tipus d'intercooperació entre agents.....	31
4.3.5.	Acció V: Realització del pla d'acció.....	32
4.4.	Fase IV: Execució i seguiment.....	34
5.	RESULTATS.....	34
6.	CONCLUSIONS.....	35
7.	BIBLIOGRAFIA.....	36
8.	ANNEX.....	37
8.1.	Taula d'iniciatives de La Vila de Gràcia.....	37

1. INTRODUCCIÓ: OBJECTIUS I METODOLOGIA DEL TREBALL

El present treball final del Postgrau d'Economia Social i Solidària de la Universitat Autònoma de Barcelona desenvolupa un model d'intercooperació per a l'articulació d'un barri cooperatiu que posteriorment s'ha aplicat al barri de La Vila de Gràcia.

Aquest treball està estructurat en tres blocs diferenciats ja que cadascun d'ells desenvolupa el tema de la intercooperació des de vessants diferents. En primer lloc s'estudien diferents tipologies de models existents realitzant una aproximació a tres experiències d'ecosistemes de la província de Barcelona i així també identificar pràctiques d'interès replicables. El segon bloc, en base a l'estudi d'aquestes experiències i a la lectura de referències bibliogràfiques de capçalera de l'economia social i solidària, es realitza una proposta de model d'intercooperació ideal i una metodologia específica per a la creació d'un barri cooperatiu. I, per últim, en el tercer bloc s'aplica la teoria a la pràctica a través de la simulació del model al barri de La Vila de Gràcia de la ciutat de Barcelona.

2. BLOC I: MODELS D'INTERCOOPERACIÓ, ELS BARRIS COOPERATIUS

La intercooperació és la cooperació entre cooperatives i, per extensió, entre entitats de l'economia social i solidària (Jordi Garcia-Jané, 2017), serà el principi propulsor del model d'intercooperació. Per tant, parlem d'intercooperació entesa com la cooperació entre agents que comparteixin valors de l'economia social i solidària, però no estrictament només entre cooperatives. També es pot parlar de cooperació social, que permet articular i enxarxar agents locals amb el fi d'assolir uns objectius comuns i satisfer unes necessitats compartides.

El model utilitza la intercooperació per a articular els diferents agents territorials amb l'objectiu de conformar un barri cooperatiu. Els barris són espais urbans d'organització veïnal que permeten assegurar el bon viure i el desenvolupament sostenible. L'aposta pel desenvolupament de barris, construït des de la base, des del coneixement de la realitat territorial, de manera local i amb una alta implicació de tots els actors permetria generar un major impacte i de major qualitat en el territori. El desenvolupament local i la intercooperació són valors promoguts per l'economia social i solidària i són a la vegada el motor del model d'intercooperació, aconseguint així la creació col·lectiva d'un barri cooperatiu.

El motor d'una ciutat o barri cooperatiu és el Mercat Social local, sent a la vegada el màxim exponent de la intercooperació (Jordi Garcia-Jané, 2017). Aquest mercat permetrà emancipar a la comunitat ja que la farà autosuficient, desenvolupant una economia democràtica, sostenible, justa, de proximitat i al servei de les persones, que seran el centre.

2.1. La intercooperació, quan 1+1 no fan 2

El setè principi cooperatiu diu "les cooperatives treballen per aconseguir el desenvolupament sostenible de les seves comunitats", i serà a través de la intercooperació que els agents aconseguiran crear una xarxa que permeti el desenvolupament local a través de la creació del barri cooperatiu. Les aliances i el treball conjunt permetrà crear un impacte major que treballant de manera aïllada.

Segons Jordi Garcia-Jané l'objectiu últim de la intercooperació és la creació d'un mercat social que permeti cobrir totes les necessitats materials i de serveis de la comunitat a través d'opcions locals d'economia social i solidària. Les iniciatives d'economia social i solidària associades practiquen el suport mutu entre elles, l'intercanvi econòmic i la mutualització de serveis a partir dels vincles de proximitat geogràfica, cultural, institucional i estratègica. Aporten mitjans i recursos pel desplegament de les potencialitats socioeconòmiques dels territoris que els acullen, sovint obrint espais per a la participació social i establint partenariats amb les administracions públiques locals. Totes aquestes accions augmenten la capacitat de transformació socioeconòmica de cada iniciativa, del conjunt de l'ecosistema cooperatiu i de l'economia local.

El següent esquema s'ha generat en base a la informació extreta de la web de la Confederació de Cooperatives de Catalunya, on s'exposa que existeixen 4 formes diferents d'intercooperar i se situen dins de cada tipus. A continuació es poden observar les 4 modalitats d'intercooperació i alguns exemples concrets:

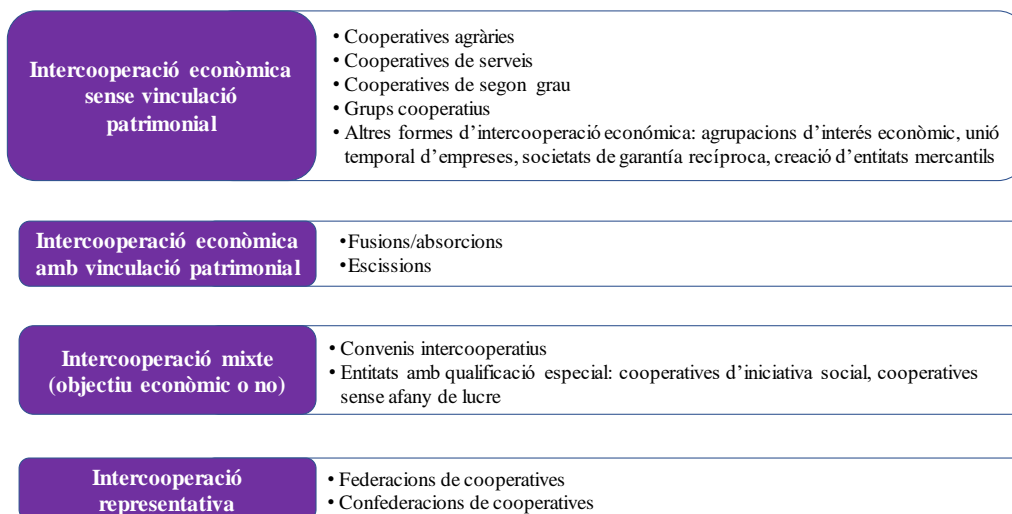

Figura 1: Modalitats d'intercooperació, esquema d'elaboració pròpia

Existeixen diferents maneres de fer intercooperació (Jordi Garcia-Jané, 2017):

- Escollir proveïdores de l'economia social i solidària
- Realitzar compres conjuntes de matèries primeres, producció, comercialització, signant acords de col·laboració o constituint cooperatives de serveis
- Crear cooperatives de segon o ulterior grau, o grups cooperatius
- Participar en associacions que defensin els interessos del sector, per exemple les Federacions o la XES

Aquestes són diferents pràctiques del concepte clàssic d'intercooperació, és a dir entre cooperatives, però podrien ser aplicades als ecosistemes cooperatius formats per diferents tipus d'agents.

2.2. Models d'intercooperació a través de l'estudi de tres experiències d'èxit a Catalunya

En aquest apartat es fa una aproximació a diferents models d'intercooperació existents a la província de Barcelona que és on s'han identificat més referents. L'estudi d'aquests models permet obtenir un marc teòric de referència sobre el que desenvolupar un model propi.

A continuació es presenten tres exemples d'ecosistemes cooperatius i/o plans de desenvolupament local, cadascun amb les seves característiques i provinents de diferents contextos històrics i socioeconòmics que persegueixen un mateix objectiu: cooperar entre ells per a crear impacte en el territori o resoldre una problemàtica o necessitat comunitària.

2.2.1. Ecosistema holístic del Prat de Llobregat

L'ecosistema cooperatiu que s'estudia a continuació es troba al barri obrer de San Cosme, al Prat de Llobregat. L'articulació i funcionament de l'ecosistema es va dissenyar per a propiciar l'aparició de noves iniciatives de l'economia solidària. Es parla d'ecosistema holístic ja que busca connectar i implicar tots els agents de la comunitat, defensant que la seva cooperació els reportarà majors beneficis de manera col·lectiva i un major retorn a la comunitat que no pas treballant de manera aïllada. Aquest model està format per tres elements que asseguren l'estabilitat de l'ecosistema (Óscar Rando, 2017):

- Element operatiu-productiu: grup cooperatiu conformat per iniciatives locals de l'economia solidària local que actuarà com a nucli. Al 2016 l'Associació GATS (Grups Associats pel Treball Sociocultural, els quals treballen per a la transformació social) conformà el grup cooperatiu PLEGATS, una nova estructura compartida entre diferents entitats. Identificarà necessitats estratègiques, oportunitats i necessitats.
- Element regulador-relacional-estructural: agent regulador i catalitzador de projectes i és gestor de l'ecosistema. Al 2008 es creà la Fundació Esperanzah que s'encarrega de la generació d'estructures del comú gestionades de manera equitativa i transparent. També realitza tasques de relació amb la comunitat, captació de recursos, suport a l'ES i a l'associacionisme local, entre moltes d'altres.
- Eines comunes-xarxes-recursos transversals: cerquen la connexió amb altres ecosistemes i donen suport al funcionament de les diferents entitats que la conformen. L'eina propulsora de l'ecosistema va ser una iniciativa que va sorgir al 2013, Labesoc, que va ser presentada a l'Ajuntament del Prat de Llobregat com a laboratori-incubadora d'emprenedoria col·lectiva que potenciaria la creació de llocs de treball de qualitat i de l'ES al municipi i, actualment, n'és un actor molt rellevant que ha generat molts projectes d'èxit. L'ecosistema també està conformat per altres actors, com la gestoria Som Gestió que va néixer per a donar resposta a una necessitat col·lectiva de l'ecosistema. De manera transversal també hi són presents Arç, Coop57, Col·lectiu Ronda, etc. Per a fer créixer l'economia solidària s'aposta per a la connexió amb d'altres ecosistemes supralocals.

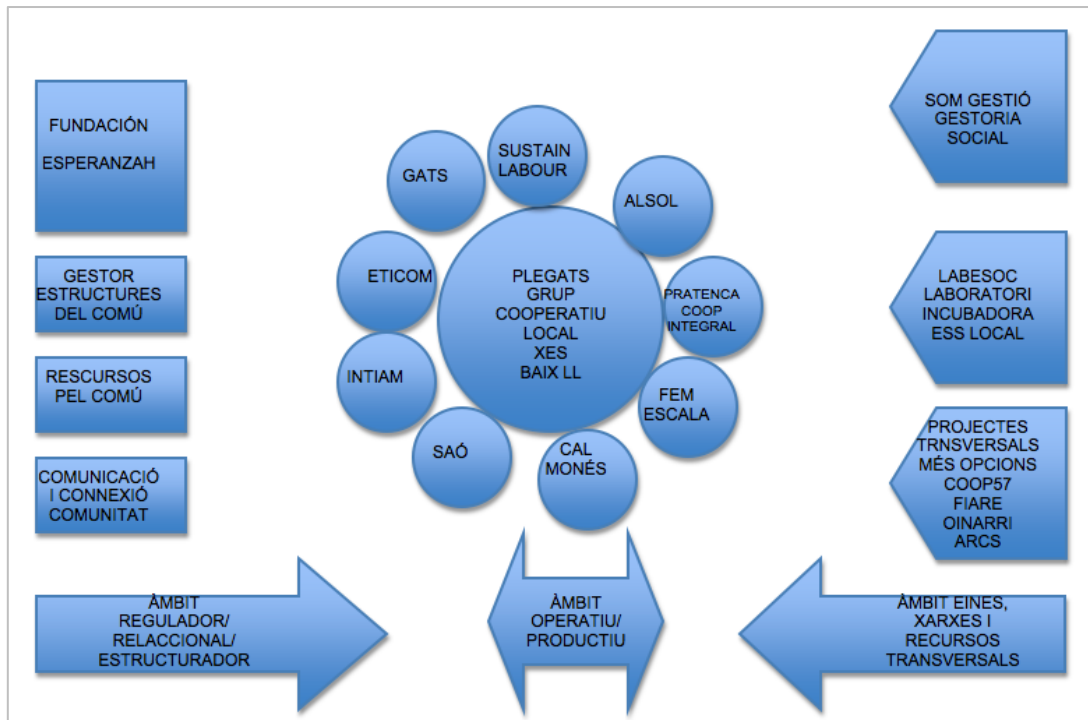

Figura 2: Esquema de la disposició dels agents de l'ecosistema, extret del material utilitzat per l'Óscar Rando a la sessió formativa del Postgrau d'Economia social i solidària de la Universitat Autònoma de Barcelona

El model està conformat per l'Administració Pública local, el grup cooperatiu PLEGATS i la Fundació Esperanzah! Per tant es tracta de la cooperació entre agents públic-cooperatius.

- Agent públic: Ajuntament del Prat de Llobregat, el qual va apostar per a la creació de Labesoc i posteriorment va posar en marxa el Pla de dinamització de l'economia social i cooperativa. L'any 2017 es van destinar 700.000€ per a aquest Pla (600.000€ de pressupost municipal i l'import restant va ser aportat per altres administracions). Labesoc va rebre 177.000€ que va permetre la contractació de 22 persones que participaven dels projectes.
- Agent cooperatiu: grup cooperatiu PLEGATS i Fundació Esperanzah, conformat per 55 empreses i iniciatives locals de l'economia solidària que potencien la creació de projectes de l'ES i n'atrauen d'existents amb la finalitat de cobrir les necessitats de la comunitat local.

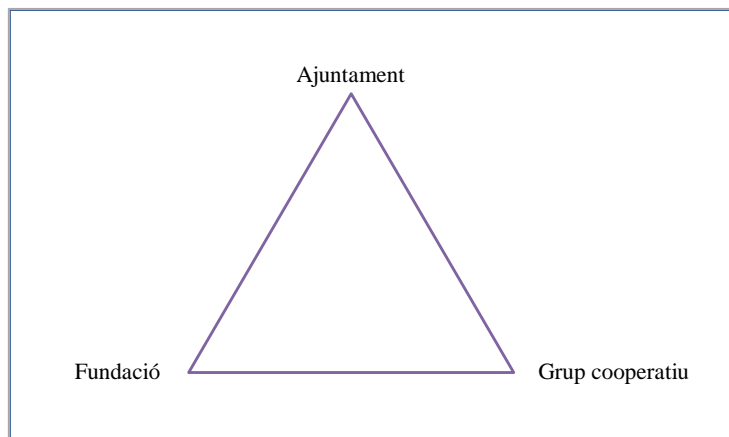

Figura 3: Agents implicats en l'ecosistema holístic del Prat de Llobregat, esquema d'elaboració pròpia

L'ecosistema persegueix els següents objectius:

- Afavorir la creació d'empreses de l'economia social i solidària que ofereixin productes o serveis que abasteixin les necessitats de la comunitat, tant a nivell privat com públic
- Atraure empreses de l'economia social i solidària ja en marxa per a proveir a la comunitat amb els seus productes o serveis
- Crear llocs de feina dignes, de qualitat i proximitat
- Crear un mercat social local amb una àmplia oferta i demanda de productes i serveis provinents de l'economia social i solidària

La decisió que es va prendre de crear l'ecosistema, passant de ser únicament l'Associació GATS a crear el grup cooperatiu PLEGATS, ha generat un impacte molt positiu a la comunitat. Les xifres que es presenten a continuació recolzen els arguments dels beneficis que aporta la cooperació entre agents locals:

- Implicació de 55 empreses i entitats de l'economia social i solidària
- Generació de més de 200 llocs de treball
- Creació d'una estructura compartida que ha permès mancomunar recursos

Un dels projectes a destacar de l'ecosistema és el Festival Esperanzah! on tenen lloc diferents concerts, es creen espais de denuncia d'injustícies i es difonen iniciatives transformadores amb l'objectiu final de transformar la societat a través de la cultura. El Festival vol simular a petita escala un mercat social a través de la contractació de proveïdores de l'ES locals.

El recull d'aquestes dades permet visibilitzar l'impacte que ha generat l'articulació d'aquest ecosistema holístic al territori, ja que ha influït positivament en el desenvolupament local i la promoció de l'economia social i solidària. Per tant, podem afirmar que es tracta d'un model d'intercooperació d'èxit.

2.2.2. Impuls cooperatiu de Sants

Anteriorment a 2015 diverses cooperatives de Sants-Montjuïc realitzaven accions d'intercooperació puntuals i no articulades. Va ser a partir de 2015, fruit de l'aposta d'aquestes cooperatives per a articular-se i de diversos debats i accions vers temes socioeconòmics a Can Batlló, que va néixer l'Impuls Cooperatiu de Sants. Es tracta d'una xarxa formalitzada sota la forma jurídica d'una Associació anomenada l'Impuls, de la qual hi formen part entre 25 i 30 cooperatives de treball i iniciatives de l'economia social i solidària de Sants-Montjuïc que tenen activitat econòmica, amb o sense forma jurídica. Es tracta d'una estructura comunitària per a la intercooperació entre agents locals i cerca la creació d'un mercat social, amb el fi últim de la construcció d'un model econòmic postcapitalista on la vida de les persones i la cura del medi ambient estiguin al centre.

Els objectius que persegueix l'Impuls, tal i com estan redactats en els estatuts de l'Associació, són:

- Promoció, creació, consolidació i intercooperació d'iniciatives d'economia cooperativa, social i solidària al Districte de Sants – Montjuïc
- Difusió dels valors cooperatius i els principis de l'economia social i solidària al territori
- Formació en economia cooperativa, social i solidària

- Acompanyament tècnic, jurídic i econòmic en el desenvolupament de noves iniciatives dins l'economia social i solidària
- Creació de llocs de treball dins l'economia social i solidària
- Gestió cooperativa i comunitària dels equipaments públics del Districte
- Impuls d'accions de microfinançament dels projectes cooperatius i comunitaris
- Articulació dels diferents barris del districte mitjançant accions integrades de desenvolupament local i comunitari
- Incorporació, en totes les accions i propostes, de les aportacions de l'economia feminista com l'equitat de gènere, l'economia de les cures i la reproducció integral de la Vida

Una de les accions que està desenvolupant l'Impuls és el mapatge de les iniciatives que hi ha a Sants, per així visibilitzar-les i apropar-les als veïns i veïnes:

Figura 4: Mapa Cooperatiu de Sants, material cedit per l'Impuls Cooperatiu

A l'inici de la creació de l'Impuls es van identificar les entitats i posteriorment es van definir les sinergies i els mecanismes d'intercooperació més adients:

- Creuar serveis: serveis que poden oferir les cooperatives integrants de l'ecosistema
- Projectes conjunts: gràcies a la varietat de tipologies d'entitats es poden realitzar projectes conjunts i en cas de requerir de recursos econòmics es podrien presentar conjuntament a subvencions

- Diagnosi de necessitats comunes: identificar les necessitats comunes entre totes les cooperatives, com per exemple el servei de neteja per a posteriorment crear una cooperativa que ofereixi aquest servei

L'Impuls no disposa d'un espai físic d'atenció al públic però és l'Ateneu Cooperatiu Coòpolis qui realitza aquesta funció. Les reunions es realitzen en els espais de les entitats, actualment al local de l'Escola Cooperativa d'Arcàdia. Els espais d'organització i participació a l'Impuls són diversos:

- Assemblea mensual: espai de trobada de totes les entitats que té com a objectiu compartir el que està passant en les diferents comissions, cooperatives, resoldre temes concrets, etc.
- Comissions: se'n van conformar 4 i cada cooperativa s'adhereix segons el seu temps disponible i les capacitats de les que disposa:
 - Comunicació externa: principalment a través de les xarxes socials i la web.
 - Projectes estratègics: s'identifiquen aquelles àrees o projectes estratègics en els que l'Impuls podria incidir, per exemple una cantina cooperativa a Can Batlló. Una vegada identificat s'hauria de definir l'entitat que el lideraria i com s'hauria de desenvolupar.
 - Intercooperació: anàlisi de les necessitats comunes i desplegament de les accions necessàries per a cobrir-les.
 - Primavera Cooperativa: comissió/grup de treball per a l'organització de tots els temes relacionats amb la Fira de la Primavera Cooperativa. És una de les activitats principals per a la visibilització de les iniciatives del barri i no només de les que conformen l'Impuls. Es genera un espai de difusió i sensibilització de l'ESS, però sobretot és un espai comunitari on compartir els diferents projectes que existeixen al barri.

La xarxa no disposa d'una entrada regular de diners però cadascuna de les entitats aporta una quota anual de 120€ al fons comú, l'excedent del qual s'utilitza per a projectes. Una altra entrada de diners és la Fira de la Primavera Cooperativa, que és auto-sostenible i permet realitzar activitats i xerrades. Aquest model ha generat diverses accions d'intercooperació i treballa per a seguir generant impactes als agents locals.

2.2.3. Pla Comunitari de la Barceloneta

La Barceloneta és un barri mariner històricament obrer cooperatiu amb una forta identitat. El barri va patir la crisi del 2007, el turisme descontrolat, l'especulació immobiliària i la gentrificació, fets que van fer empitjorar les condicions de vida dels veïns i veïnes de la Barceloneta i va obligar-los a abandonar el barri a causa dels preus abusius de l'habitatge. Fa 13 anys, davant de les diferents problemàtiques del barri, es creà el Pla Comunitari de la Barceloneta (PCB). El Pla és una xarxa del veïnat, entitats, serveis públics, equipaments de proximitat i agents socioeconòmics que treballen conjuntament per a millorar la qualitat de vida de la Barceloneta. Està gestionat per l'Associació Barceloneta Alerta (ABA) que va realitzar un conveni amb l'Ajuntament de Barcelona.

L'objectiu del PCB és el d'identificar i prioritzar els problemes socials del barri i cercar i/o crear solucions de manera col·lectiva per a assegurar una bona qualitat de vida de tota la comunitat.

La coordinació i el treball en xarxa permet promoure la maximització de recursos dels que disposa el barri. Treballar de manera conjunta i amb uns objectius comuns consensuats permet reforçar els vincles comunitaris i, a través dels processos de participació i decisió, la comunitat s'apodera. La participació és total ja que es pot participar en totes les etapes, des de la definició fins a l'execució i seguiment. En resum, els tres grans objectius que persegueix són:

- Millorar les condicions de vida
- Promoure processos d'apoderament de la comunitat
- Promoure la inclusió i cohesió social

Tot i que el projecte estigui enfocat des d'una vessant comunitària i l'economia social i solidària no aparegui com l'element central del discurs, sí que està implícit en tot el projecte. En el moment que es parla de resoldre unes necessitats de la comunitat de manera col·lectiva i democràtica ja s'està treballant en base als valors de l'ESS.

En el PCB existeixen diferents espais de participació per a les veïnes i veïns dividits en àmbits de treball. Aquests àmbits disposen de diferents espais de participació comunitària (espais oberts, assemblees, taules, etc.) i s'organitzen internament per a desenvolupar projectes pel barri. A continuació s'exposen els 6 àmbits de treball amb exemples de projectes concrets:

- Ocupació i formació: creació del projecte Proa a la Mar – PIOL (Punt d'informació i Orientació Laboral) pel desenvolupament local del barri a través de la formació, l'ocupació i l'economia social, amb la recuperació del vincle amb el mar.
- Solidaritat i suport mutu: existeixen diferents projectes de suport a persones en situació de vulnerabilitat com poden ser les persones grans.
- Salut: disposen de l'Escola de Salut on s'imparteixen cursos relacionats amb la salut amb una vessant més alternativa com la salut emocional.
- Habitatge: han creat l'Assemblea d'Habitatge per fer front a la problemàtica de l'habitatge al barri i és un espai d'ajuda mútua i organització de les persones amb risc de perdre el seu habitatge.
- Economia social i solidària: creació del Banc del Temps per a desenvolupar una alternativa econòmica social al barri.
- Educació en valors: existeix la Taula per a l'equitat de gènere de la Barceloneta que promou de manera transversal la perspectiva de l'equitat de gènere. I en l'àmbit del medi ambient existeix la Taula plàstic zero, que vol donar a conèixer i denunciar la contaminació a les costes provocada pels plàstics.

A continuació es mostra un resum gràfic de com estan articulats els àmbits de treball i els diferents projectes:

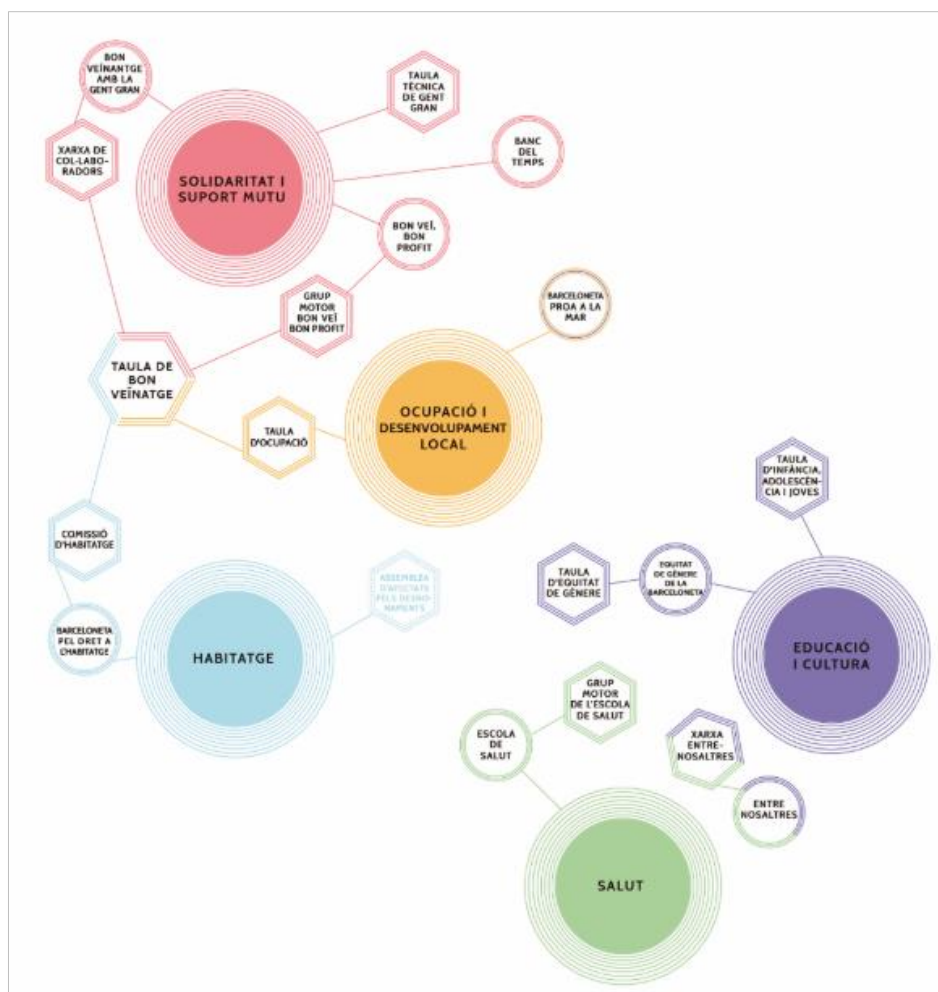

Figura 5: Diagrama dels àmbits de treball del PCB, extret de la web de Pla Comunitari de la Barceloneta (www.placomunitaribarceloneta.org)

Un dels objectius específics que es troba dins de l'objectiu general de millorar les condicions de vida és el foment de la formació, ocupació i desenvolupament socioeconòmic del barri. Aquest s'articula a través del PIOL, on es fan tasques d'acompanyament a la recerca de feina i intermediació laboral amb empreses de l'entorn. Al 2017 el PIOL va aconseguir generar diferents impactes a la comunitat, entre els que trobem:

- El 80% de les persones que van atendre van tornar al mercat laboral, amb un total de 137 insercions
- Van participar en diferents espais d'intercooperació com la FESC
- Van recolzar projectes d'emprenedoria en l'economia social i solidària com per exemple la Guingueta Charles Darwin
- Van promoure l'economia social i solidària a través de diferents accions com la seva difusió en centres educatius

En l'àmbit econòmic-financer l'any 2017 l'ABA va ingressar 90.490€, dels quals 85.140€ provenien d'una subvenció municipal i 5.700€ de recursos propis de l'entitat. Les despeses van ser de 90.490€, dels quals 83.860€ van ser per a nòmines de les persones treballadores i la resta de l'import va ser utilitzat per a la compra de material fungible (1.400€), publicitat i propaganda (375€), assegurances (970€), treballs realitzats per empreses externes (2.575€) i altres despeses no incloses en els conceptes anteriors (1.660€). El resultat de l'exercici va ser de 0€.

Hi havia dues persones assalariades i dues més d'eventuals (Plans d'ocupació i puntualment personal extern), 30 persones voluntàries i 50 sòcies (12 entitats, 38 persones a títol personal). A nivell d'equipaments disposen de diferents espais cedits pel Centre cívic de la Barceloneta, on per exemple se situa el PIOL i un despatx cedit per El Far on també fan atenció presencial.

Com es pot observar el PIOL i el Banc del Temps són les úniques propostes que s'expliquen des de l'ESS però, tal i com s'ha exposat inicialment, tots els àmbits de treball promouen valors de l'ESS i es podria considerar doncs un projecte de l'ESS. És gràcies a la cooperació entre els diferents agents públics, comunitaris i privats del barri i les seves accions dins del PCB que esdevé un model d'èxit. El seu èxit es pot mesurar a través de les dades recollides que visibilitzen l'impacte positiu dels projectes ja que aconseguixen millorar la qualitat de vida de la comunitat.

3. BLOC II: EL BARRI COOPERATIU, PROPOSTA D'UN MODEL IDEAL D'INTERCOOPERACIÓ

3.1. Enfocament

A partir de la lectura de diferents fonts bibliogràfiques referents d'economia social i solidària, els aprenentatges adquirits durant el Postgrau d'Economia Social i Solidària de la Universitat Autònoma de Barcelona així com d'altres coneixements complementaris, he realitzat una proposta de model d'intercooperació o cooperació social.

El model té com a objectiu assegurar el bon viure de les persones de la comunitat a través d'un sistema autogestionari, autosuficient, democràtic, sostenible, feminista i que posi al centre les persones i el medi ambient. El bon viure o *lequil kuxlejal*, com l'anomenen els indígenes tseltales de Chiapas, és la construcció col·lectiva del bon viure, la vida bona, viure en harmonia. El model planteja una metodologia determinada per a assegurar el bon viure, que s'assolirà a través de l'articulació d'un barri cooperatiu.

Diferents teòrics afirmen que el motor d'una ciutat o barri cooperatiu és el Mercat Social local, sent a la vegada el màxim exponent de la intercooperació (Jordi Garcia-Jané, 2017). Aquest mercat permetrà emancipar a la comunitat ja que la farà autosuficient, desenvolupant una economia democràtica, sostenible, justa, de proximitat i al servei de les persones, que seran el centre.

En relació als agents impulsors, existirà la figura del grup promotor, que serà qui realitzi, promogui i dinamitzi totes les accions per a posar en marxa el model.

3.2. Objectius del model

El model cerca la creació d'un barri cooperatiu que s'articularà a través de la cooperació social i intercooperació dels diferents agents del territori per a assegurar el bon viure. El model presenta sis objectius generals que s'hauran de traduir en accions concretes per a ser assolits:

- Objectiu 1. Promoure l'apoderament de la comunitat per a la seva emancipació: organitzar i fer protagonistes del canvi a la comunitat. L'articulació del model tindrà un impacte econòmic però també cultural i social en la comunitat, tendint cap a una comunitat autosuficient econòmicament i autogestionària.

- Objectiu 2. Erradicar les desigualtats socials: diagnosticar les necessitats i les demandes de la comunitat per a desenvolupar plans d'acció per a poder cobrir-les. Un dels mecanismes centrals del model serà la creació d'un Mercat Social local que desenvoluparà un model econòmic postcapitalista i que generarà un impacte econòmic dins del territori, millorant la situació socioeconòmica dels agents, ja que es mobilitzaran recursos locals i les iniciatives impulsades tendiran a donar feina a persones del propi territori. També els beneficis econòmics generats dins el model tendiran a moure's dins del territori, ja sigui a través de proveïdores o a través d'inversions. Tot això permetrà satisfer les necessitats de la comunitat i minvar així les desigualtats generades pel sistema capitalista.
- Objectiu 2. Dinamitzar els diferents agents del territori: treballar de manera cooperativa i coordinada entre els diferents agents, des d'un enfocament de desenvolupament local més integral i comunitari. Permetent així generar un teixit comunitari que tingui una visió i missió compartida. Es crearan diferents espais de participació, mecanismes d'organització i intercooperació per a la trobada i enxarxament d'aquests agents a través de la pràctica de la governança compartida.
- Objectiu 3. Impulsar i consolidar iniciatives d'economia social i solidària: oferir el suport tècnic i financer necessari per a totes aquelles persones que vulguin dur a terme o enfortir un projecte que comparteixi els valors del model. Així com promoure la transformació de les microempreses i PIME's del territori a cooperatives. És també important promoure la creació d'experiències sociocomunitàries que no tinguin una activitat econòmica.
- Objectiu 5. Visibilitzar i promoure l'economia social i solidària i els seus valors: es vol sensibilitzar vers l'ESS a través de diferents accions programades, no només a la comunitat sinó a altres agents com podrien ser les persones tècniques de l'Administració Pública i càrrecs polítics.
- Objectiu 6. Fer incidència política: estar presents en els diferents espais de participació per a conèixer amb més profunditat les necessitats i recursos del territori. D'altra banda també la participació en espais de decisió política per a co-produir polítiques públiques d'ESS i incloure l'ESS en els plans de districte i de barri.

Aquests objectius estan basats en els objectius de les experiències estudiades en apartats anteriors, que han aconseguit articular exitosament els diferents agents del territori i resoldre les diferents necessitats. També s'han basat en la lectura del llibre *Ciutats Cooperatives* (Ivan Miró, 2018) en el que planteja "10 passes per a l'acció socioeconòmica local" i en la lectura de les "15 mesures cap a l'ESS als municipis" (XES, 2019).

3.3. Àmbits

Segons l'estudi *Model qualitat de vida* realitzat pel Departament de Benestar social i Famílies de la Generalitat de Catalunya, la qualitat de vida individual consisteix en un estat desitjat de benestar personal que és multidimensional; té propietats universals lligades a la cultura; està format per components objectius i subjectius, i influït per característiques personals i factors ambientals. De manera més sintètica també es defineix com el conjunt de valors positius i aspiracions humanes universals. El model d'intercooperació defineix, com a elements fonamentals i centrals, la cobertura d'aquestes necessitats bàsiques per a assegurar una bona qualitat de vida de les persones.

El model presentat en l'informe, resultant de més de vint anys d'investigació, està format per vuit grans dimensions de la qualitat de vida que es presenten a continuació:

1. Benestar emocional
2. Relacions interpersonals
3. Benestar material
4. Desenvolupament personal
5. Benestar físic
6. Autodeterminació
7. Inclusió social
8. Drets

Dins d'aquestes grans dimensions se situen les necessitats concretes, les quals cerquen ser cobertes des de la pròpia localitat a través de l'articulació d'un Mercat Social local. Alguns exemples concrets de les dimensions prèviament esmentades són:

- Benestar material:
 - Seguretat econòmica: disposició d'ingressos i/o estalvis suficients
 - Feina: accés a un lloc de feina amb unes condicions dignes a canvi d'una compensació econòmica
 - Habitatge: accés a un espai tancat i cobert apte per a ser habitat
- Benestar físic:
 - Alimentació: obtenció de menjar i begudes necessàries per assegurar un bon estat de salut
 - Salut física: disposició d'unes condicions físiques bones per a assegurar un bon funcionament de l'organisme
- Inclusió social:
 - Integració i participació: disposició de la persona dins la comunitat amb suficient informació i amb veu i vot
 - Capital social: disposició de xarxes socials estables

A continuació es presenta la proposta dels tretze àmbits a crear, els quals estan basats en les vuit dimensions de la qualitat de vida esmentades i tenen l'objectiu d'assegurar que es cobreixen les necessitats bàsiques de tots els agents del territori i en tots els àmbits.

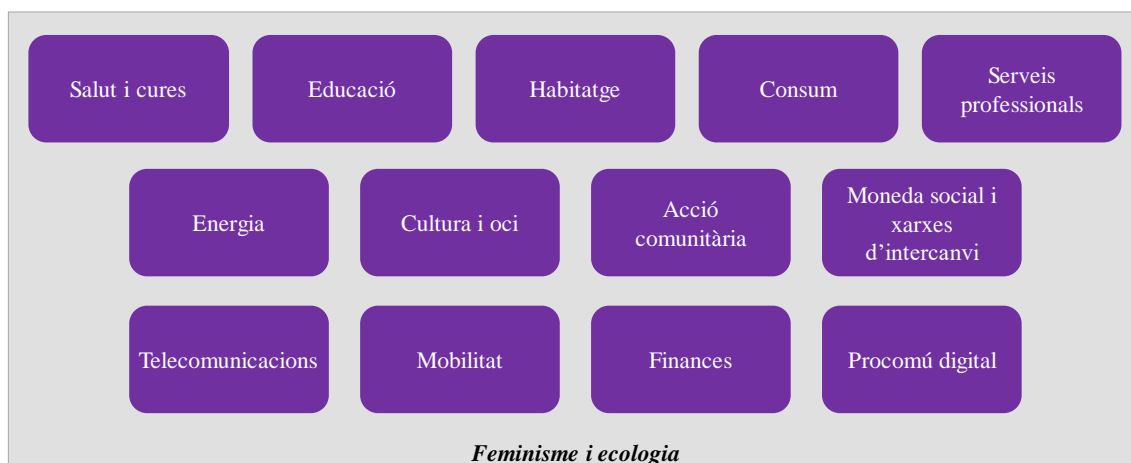

Figura 6: Els 13 àmbits fonamentals, esquema d'elaboració pròpia

Per a cobrir i materialitzar aquests àmbits caldrà articular-los a través de la creació del Mercat Social local que satisfarà les necessitats de la comunitat a través d'iniciatives de l'economia social i solidària. Dins d'aquests àmbits es trobarien diferents opcions d'economia social i solidària com el consum responsable, les cures de les persones, la criaça d'infants, l'abastiment d'energies renovables, l'accés a finançament ètic, etc. I en cadascuna d'elles hauria d'estar present l'ecologia i el feminisme, perquè sense la seva presència no seria possible l'existència d'un sistema equitatiu, just i sostenible.

3.4. Tipus d'intercooperació

El model proposat basa la cooperació entre tots els agents i la intercooperació entre iniciatives de l'ESS, implicant al teixit cooperatiu amb allò comunitari i públic. Ibai Esteibarlanda de Hiritik AT, cooperativa interdisciplinària d'Euskadi que realitza estratègies de desenvolupament local, explicava en una ponència en una sessió formativa del Postgrau que aquesta combinació és aquella que permetrà obtenir una major sobirania i una major autodeterminació que conduirà a un nou paradigma.

Es consideren aquests tres agents com a agents clau per a treballar conjuntament en un model exitós, ja que la posada en comú de les realitats d'aquests i la construcció des de baix, com apuntava Ivan Miró en el llibre Ciutats Cooperatives (Barcelona, 2018), permetrà enriquir el model. L'estudi de les tres experiències d'èxit a Catalunya (veure apartat 3.1.) identificava diferents aliances: des de la col·laboració només entre cooperatives en el cas de l'Impuls cooperatiu de Sants, a la col·laboració públic-cooperativa en l'ecosistema holístic del Prat de Llobregat i per últim la col·laboració públic-privada-comunitària del Pla Comunitari de la Barceloneta.

La conjunció proposada és la públic-cooperativa-comunitària, al·legant que:

- Agents públics: disposen de molta informació sobre la realitat territorial, poden proporcionar recursos diversos a l'ecosistema i fer polítiques a favor de l'ESS. Un exemple d'èxit és el suport de l'Ajuntament en l'ecosistema holístic del Prat de Llobregat.
- Agents comunitaris: participen activament en la realitat local i generen moltes xarxes ciutadanes, per tant, seran claus en la identificació de necessitats i essencials en la co-construcció de propostes. Un cas d'èxit seria el Pla Comunitari de la Barceloneta.
- Agents cooperatius: generen activitat econòmica des d'una visió de l'ESS, per tant, són una peça clau que permetrà l'expansió del model. Un cas d'èxit seria el de l'Impuls Cooperatiu de Sants.

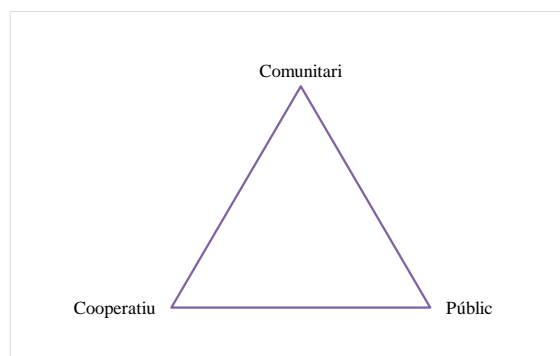

Figura 7: Agents implicats, esquema d'elaboració pròpia

Es tracta d'un model d'intercooperació estratègica en la que es creen aliances entre iniciatives de diferent tipologia per a que la seva integració sigui beneficiosa per qüestions estratègiques (Ivan Miró, 2018).

3.5. Rol i recursos a aportar pels agents participants del model

El model està format per agents públics, comunitaris i cooperatius. Cada grup d'agents estarà conformat per diferents entitats, cooperatives, empreses amb valors de l'ESS, administracions públiques, ciutadania, etc. que concretaran la seva voluntat d'implicació i es co-definirà en el procés participatiu el rol que adquirirà cadascun d'ells. Tots els agents hauran d'estar presents en totes les capes organitzatives del model. A continuació es fa una proposta del rol que hauria d'adquirir cada agent i els recursos que hauria d'aportar per a assegurar un correcte desenvolupament del model:

- Agents públics: l'Administració Pública local haurà de ser l'agent impulsor de les polítiques públiques que donin suport i facin créixer el model a través de diferents accions. El deure i la responsabilitat dels agents públics és la cobertura de les necessitats de la població i la resolució de problemàtiques a través d'accions i mesures polítiques. És per aquest motiu que podran realitzar diferents accions per a donar suport al model, i a continuació s'exposen alguns exemples. Poden cedir espais, com un equipament de referència on es realitzaria l'atenció al públic, i espais buits pel desenvolupament d'activitats comunitàries i iniciatives econòmiques. També donar el suport tècnic i econòmic a la creació i enfortiment d'iniciatives locals, i en la difusió de les ja existents. També hauran d'assegurar la participació dels agents en espais polítics. En l'àmbit econòmic caldrà destinar partides dels pressupostos per a l'impuls del model i l'ESS en general, facilitar l'accés a subvencions i ajuts per a impulsar als altres agents implicats i practicar la compra pública responsable i les clàusules socials per a afavorir les empreses de l'ESS.
- Agents comunitaris: existiran diferents tipologies d'agents comunitaris, però en general seran els responsables d'identificar les noves necessitats de la comunitat. Al ser el nexa entre els altres agents i la ciutadania podran desenvolupar el rol executor de les accions establertes. Posaran a disposició de tothom el coneixement, els espais físics per a compartir, podran ser una eina de suport per a la comunitat, promocionaran i difondran l'ESS i mutualitzaran les necessitats comunes.
- Agents cooperatius: es contempen com els agents motors i centrals del model, ja que disposen dels coneixements de l'ESS, podent aportar, avaluar i proposar des d'una mirada cooperativista. Els recursos que aportaran poden ser: el coneixement, la promoció i difusió de l'ESS, els espais físics per a compartir, la mutualització de les necessitats i la participació en espais polítics per a fer incidència pública. Cal posar de relleu que els agents cooperatius no només estaran formats per entitats que siguin cooperatives, sinó que també hi tindran cabuda totes aquelles iniciatives que promoguin valors de l'economia social i solidària, com associacions i persones autònomes.

Els agents hauran de consensuar si el model també compartirà recursos econòmics a través de la creació de fons comuns i instruments que millorin l'accés al finançament o si només el model es basarà en un intercanvi de coneixements i generació d'aliances (per tant caldria definir el model d'intercooperació, consultar figura 1 de l'apartat 2.1).

3.6. Organització interna

Com s'ha esmentat prèviament el model estaria impulsat per un equip promotor que seria l'encarregat de liderar tot el procés i s'asseguraria que s'executa de manera satisfactòria cadascuna de les fases.

L'organització interna entre els tres agents que conformen el model es traduirà en la creació d'un nucli i dos cercles, i cadascun desenvoluparà un rol i tindrà un grau d'implicació diferent.

- Nucli: conformat per l'equip promotor i com a mínim un agent públic, un cooperatiu i un comunitari. Desenvoluparan un paper central en l'execució i s'encarregaran dels temes més estratègics i operatius del model per a vetllar pel seu èxit i assoliment dels objectius. Es situaran en un equipament que actuarà com a seu central, sent l'espai de referència i d'atenció al públic. Seria l'equivalent a l'element operatiu-productiu de l'ecosistema holístic del Prat de Llobregat (veure apartat 2.2.1. Ecosistema holístic del Prat de Llobregat).
- Cercle de participants: conformat per agents públics, cooperatius i comunitaris que vulguin tenir un paper actiu, implicant-se en la presa de decisions i estar presents en els diferents espais de participació, com les comissions.
- Cercle de col·laboradores: conformat per agents públics, cooperatius i comunitaris. Tindran una menor implicació i realitzaran accions, projectes o col·laboracions de caràcter més puntual. Tot i la menor presència d'aquests en l'operativa poden ser agents clau i estratègics per a l'impuls i difusió del model.

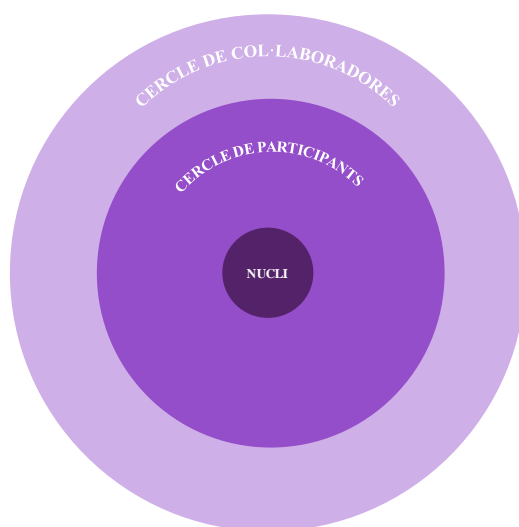

Figura 8: Organització interna, esquema d'elaboració pròpia

Aquesta organització es podrà formalitzar a través de la creació d'una estructura formal amb persona jurídica o simplement crear un model regit per la confiança i implicació de tots els agents. En el cas dels tres models estudiats existia una estructura formal: Associació o Fundació. Caldria que tots els agents implicats valoressin conjuntament els avantatges i inconvenients que suposaria crear o no una estructura formal.

3.7. Estructures d'intercooperació i participació

Les estructures d'intercooperació i participació es co-definiran entre tots els agents del model i hauran d'assegurar la intercooperació, la governança compartida, l'horitzontalitat, la plena participació, la transparència i la democràcia. Algunes propostes són:

- Assemblea anual: espai on tots els agents del model participaran, s'explicarà tot el que ha succeït en el darrer any i poden haver espais de decisió.
- Assemblea mensual: espai de diàleg i presa de decisions que se celebra una vegada al mes i es convidarà a tots els agents. L'ordre del dia es comparteix prèviament amb tothom per a que puguin afegir temes a tractar.
- Comissions: espais permanents que donaran resposta als diferents àmbits de la qualitat de vida per a assegurar que es cobreixen les necessitats del territori així com de la pròpia organització. A nivell operatiu permetrà organitzar principalment el nucli amb el cercle de participants.
- Grups de treball: creació de grups per a resoldre una necessitat determinada o treballar sobre un tema en concret i una vegada s'assoleixi l'objectiu pel qual es va crear, el grup serà dissolt.
- Projectes: conformació d'aliances entre agents per a la creació de projectes comuns.

Cadascuna d'aquestes estructures estarà creada per a un fi determinat i serà important definir bé els objectius que persegueix, com es desplegarà, qui en formarà part o pot formar-ne part i els recursos necessaris. Les estructures seran imprescindibles pel correcte desenvolupament del model, ja que seran els engranatges que el faran funcionar.

3.8. Metodologia

En aquest apartat s'explica de manera detallada la metodologia que cal seguir per a aplicar el model i així crear un barri cooperatiu. El model pot ser replicat en qualsevol territori però està dissenyat per a ser implementat en les unitats mínimes d'organització territorial: els barris.

El model planteja un desplegament d'accions que cal fer de manera ordenada en diferents fases tal i com es mostra a continuació:

Figura 9: Fases de la metodologia, esquema d'elaboració pròpia

En els següents apartats es detalla com s'haurien de desplegar les accions en cada fase i els objectius a assolir.

3.8.1. Fase I: Diagnosi

Realització d'un estudi en profunditat de la situació socioeconòmica de la població i característiques de geografia urbana del territori on s'implementarà el model. Això suposarà fer recerca sobre diferents aspectes com les necessitats socials i comunitàries, així com d'aquelles necessitats identificades per altres agents.

Metodologia: recull de dades quantitatives i qualitatives a través de fonts de dades oficials i fiables pel seu posterior estudi i comparació entre diferents nivells territorials, així com d'informes i d'altres fonts per a altres tipus d'informacions. Caldrà estudiar els següents aspectes:

- Demografia: estudi de les característiques de la població per a conèixer amb més profunditat la realitat territorial.
- Model de ciutat: estudi de la tipologia de ciutat en la que es troba el barri, identificant problemàtiques i necessitats.
- Economia: estudi de l'activitat econòmica del territori i xifres d'ocupació.
- Història del cooperativisme al barri: estudi del moviment cooperatiu en èpoques anteriors per a conèixer l'origen de la realitat actual.
- Estratègia local i aposta política: estudi de les polítiques públiques, els plans estratègics locals i plans de diferents caire desenvolupats a nivell local.

3.8.2. Fase II: Mapeig del territori

Identificació de les diferents iniciatives i agents que podrien actuar com a col·laboradores i participants del model, així com la identificació dels espais disponibles per a posar a disposició.

Metodologia: recull de dades quantitatives i qualitatives través d'informes públics i eines de mapeig per a la posterior realització d'una base de dades. Caldrà estudiar els següents aspectes:

- Equipaments: localització dels espais disponibles per a la comunitat, com podrien ser els centres cívics, i identificació d'entitats locals en funcionament, com per exemple associacions.
- Espais buits: identificació, juntament amb l'Administració Pública, dels locals buits que es podrien posar a disposició.
- Iniciatives d'ESS: identificació d'aquelles iniciatives de l'economia social i solidària que es troben en el territori, en base a la proposta dels 13 àmbits (veure figura 6 de l'apartat 3.3. Àmbits), per així assegurar que les necessitats de la comunitat es troben cobertes de manera local.
- Xarxes locals i altres agents del territori: identificar potencials aliats i integrants, així com xarxes i organitzacions ja existents al territori.

3.8.3. Fase III: Co-definició del model

La fase de co-definició del model implica executar diferents accions que es desenvolupen a través d'una metodologia dissenyada específicament per assolir els objectius del model.

Acció I: Convocatòria dels diferents agents

A partir dels resultats obtinguts en la Fase II: Mapeig del territori, es disposarà d'una base de dades dels potencials agents locals públics, comunitaris i cooperatius, amb qui conformar el model.

Es realitzaran diverses convocatòries de reunions a través d'una campanya de comunicació (offline i online) per a tots els agents potencials. Es calendaritzaran convocatòries de reunions on s'explicarà el model i on s'obtindrà una base de dades amb els agents interessats.

Acció II: Co-definició d'un pla director i de les línies estratègiques

Una vegada s'hagin identificat els agents interessats en formar part del model se'ls convocarà a una sessió participativa per a la definició del pla director del model. Aquest pla haurà de respondre a les necessitats dels agents públics, comunitaris i cooperatius del barri, establint com a marc de referència la informació obtinguda en la Fase I: Diagnosi. S'hauran d'aprovar els objectius proposats pel grup motor (veure apartat 3.2. Objectius del model), així com els àmbits de les necessitats bàsiques. També caldrà definir unes línies estratègiques sobre les que es treballarà en dos horitzons temporals, un a llarg termini (missió, visió i valors) i un a mig termini (pla estratègic a 3 anys), que hauran de ser consensuades per totes les integrants del model. Es recomana la creació d'un DAFO per a identificar els punts forts i crítics del model.

Acció III: Conformació de l'estructura organitzativa i les estructures de participació

El següent pas serà la concreció del rol que volen adquirir els agents per a així conformar l'estructura organitzativa. El model estarà format per un nucli i dos cercles (veure apartat 3.6. Organització interna). Caldrà incorporar agents públics, comunitaris i cooperatius a totes les capes: al nucli, al cercle de participants i al cercle de col·laboradores. Serà important explicar prèviament les funcions, responsabilitats i grau d'implicació que comporta formar part de cada espai, que vindran predefinitos per l'equip promotor però podrien ajustar-se si hi haguessin disconformitats. Primerament es compartirà la voluntat d'implicació de cada agent i les preferències de rol, i posteriorment es decidirà per consens tot i que en cas de bloqueig es realitzarien votacions. Un aspecte molt important serà, en base a l'estructura organitzativa consensuada, la definició dels recursos econòmics, materials i humans necessaris per a impulsar i fer sostenible el model, i conèixer què pot aportar cada agent.

Una vegada les diferents entitats, empreses amb valors de l'ESS, administració pública, ciutadania, etc. estiguin situats en els cercles, es consensuaran les estructures de participació que cal crear en base a la proposta de l'equip promotor (veure apartat 3.7. Estructures d'intercooperació i participació), que permetran que el model funcioni i assoleixi els objectius fixats.

Acció IV: Definició dels tipus d'intercooperació entre agents

L'eix fonamental del model d'intercooperació és la cooperació entre agents, i una de les accions en la que es materialitza és a través de la mutualització d'alguns recursos i serveis. A continuació es fa una proposta basada en els diferents tipus d'intercooperació (veure apartat 2.1.):

- Recursos compartits: caldrà consensuar quins recursos, tangibles i intangibles, es voldran cooperativitzar i estaran a la disposició de tots els agents i definir-ne les condicions.
 - Coneixement: és el recurs que normalment es socialitza, però caldria trobar la millor manera de compartir-lo, com per exemple a través de plataformes digitals col·laboratives.

- Compres conjuntes: per a obtenir millors condicions econòmiques al generar comandes amb volums més elevats.
- Seu central: caldrà disposar d'un equipament cedit on els agents del nucli puguin desenvolupar les seves tasques, així com ser l'espai de trobada de tots els agents i ser l'espai de referència de l'economia social i solidària pel barri i punt d'atenció.
- Serveis compartits: caldrà consensuar quins serveis es voldran cooperativitzar i definir com es durà a terme:
 - Proveïdores de l'ESS: l'anàlisi realitzat a la Fase I i II ajudarà a identificar aquelles necessitats del model que podran ser cobertes per agents locals i, en el cas que no existeixin opcions s'haurien de definir els criteris de selecció i buscar alternatives d'ESS properes al territori.

Caldrà consensuar si una altre línia de treball del model seria la generació de nous recursos o serveis per a satisfer necessitats comunes entre els agents. Altres formes d'intercooperació podrien ser la creació de cooperatives de segon grau, ulterior grau o grups cooperatius, o també la decisió de participar en entitats agrupades i representatives.

Els agents també hauran de decidir si compartiran recursos econòmics o si només es basarà en un intercanvi de coneixements i generació d'aliances.

Acció V: Realització del pla d'acció

Finalment s'haurà de crear un pla d'acció amb les diferents accions a executar on s'especificaran els objectius a assolir, la periodicitat, els indicadors per a mesurar l'impacte i el correcte desenvolupament i finalment s'establiran uns mecanismes de correcció en cas de desviacions. També caldrà establir un agent o agents responsables de cada acció i calcular els recursos humans, econòmics i materials necessaris per a la seva execució. Aquestes accions quedaran recollides en un calendari compartit. Algunes de les accions que es podrien desenvolupar són les següents:

- Fires: difusió de les iniciatives del barri per a mostrar la seva activitat, amb l'objectiu de visibilitzar-les i sensibilitzar a la comunitat vers els valors promoguts pel model.
- Agenda comuna: creació d'una agenda que reculli mensualment totes les activitats desenvolupades per les integrants de l'ecosistema.
- Bones pràctiques al territori: mapeig de les iniciatives de l'economia social i solidària del barri per a difondre-les.
- Segell: creació d'un segell que identifiqui a totes les iniciatives que formen part de l'ecosistema, potenciant així una imatge comuna que promogui uns determinats valors de l'economia social i solidària.

Les accions podran ser de diferent tipologia, recurrència i que requereixin de diferents recursos per tant, per a la seva correcta execució, caldran estar ben dissenyades i planificades.

3.8.4. Fase IV: Execució i seguiment

Durant el desenvolupament de les accions establertes en el pla d'acció caldrà disposar d'espais de treball conjunt i eines per assegurar l'èxit del model. En base a les necessitats identificades en les fases prèvies es podran crear diferents espais, com per exemple:

- Espais de participació i intercooperació: generar espais per a poder compartir informació, revisar i definir noves accions (veure 3.7. Estructures d'intercooperació i participació)
- Espais virtuals: establir aquelles eines més adequades per afavorir la comunicació i el traspàs d'informació amb la fi de potenciar la màxima interrelació entre els agents. Aquestes no només permetran mantenir a tots els membres informats, sinó que permetran compartir i generar coneixements i recursos. Es recomana l'ús de programari lliure.

És important que s'estableixin clarament les eines i metodologia que s'utilitzaran per a la difusió de les accions i recull dels seus impactes. Alguns exemples són:

- Indicadors: establir quines dades es recolliran periòdicament per a mesurar els impactes que està generant l'ecosistema. L'objectiu és posar de relleu la importància de desenvolupar el model d'intercooperació i visibilitzar l'impacte positiu que es genera en el barri.
- Pàgina web: crear un espai web per a mostrar les accions desenvolupades, difondre el model i les iniciatives que en formen part.

4. BLOC III: PROPOSTA DE BARRI COOPERATIU A LA VILA DE GRÀCIA

El barri de La Vila de Gràcia de Barcelona disposa d'un elevat nombre d'entitats socials, veïnals, culturals que generen una intensa vida associativa i activitat econòmica. Tal i com apuntava Jordi Estivill, la presència de moltes iniciatives de l'ESS en un territori no assegura el desenvolupament local, sinó que és la intercooperació entre elles que ho fa possible.

Algunes d'aquestes entitats formen part de xarxes sectorials que normalment es relacionen amb d'altres de la seva mateixa tipologia, però no s'enxarxen amb d'altres agents. La raó per la qual s'aplica la metodologia del model a La Vila de Gràcia és per la manca d'articulació de les iniciatives, que tot i comptar amb un elevat número, no estan cooperant i provoca que estiguin menys visibilitzades. A Gràcia es va intentar articular un barri cooperatiu però no es va dur a terme, tot i que no hi ha cap informació publicada referent al procés ni motius.

4.1. Fase I: Diagnosi

El barri de La Vila de Gràcia es troba dins del districte de Gràcia de la ciutat de Barcelona i és l'escollit per a la implementació del model d'intercooperació dissenyat. En aquest apartat s'estudien diferents aspectes del barri i, en alguns casos, es contrasten amb les xifres de Barcelona. A continuació se situa en el mapa:

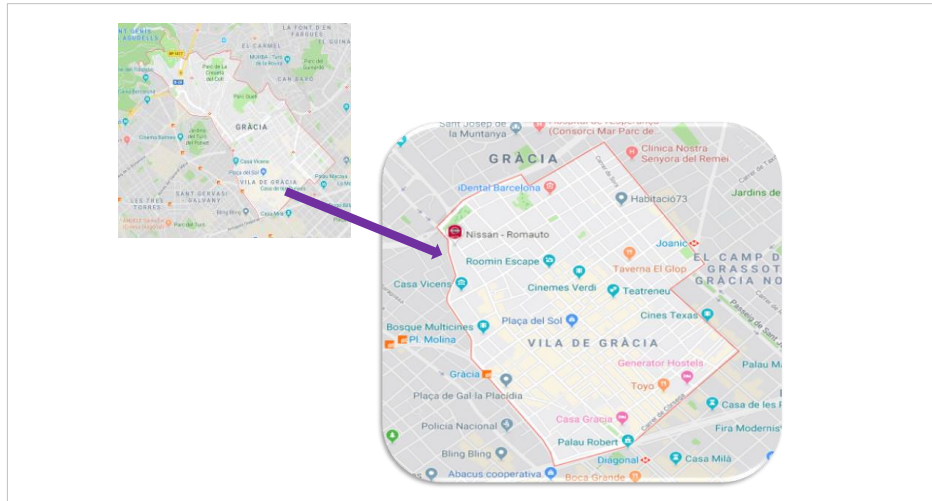

Figura 10: Mapes de La Vila de Gràcia extrets de Google Maps (www.google.cat/maps)

4.1.1. Demografia

Segons dades de l'IDESCAT al 2018 a la ciutat de Barcelona hi havia 1.620.343 habitants, concentrant el 30% de la població total de la província de Barcelona. És una ciutat de 101,35 km² amb una elevada densitat de població, 15.987,6 habitants per km² vers els 726 habitants per km² que hi ha a la província de Barcelona. Les dades més recents (gener de 2017) recollides per l'Ajuntament de Barcelona indiquen que hi havia 50.885 habitants a La Vila de Gràcia, dels quals el 68,4% eren població activa (de 16 a 64 anys). L'índex d'envelliment (proporció de població de 65 anys i més/població de 0 a 15 anys) registrat al barri al 2017 va ser de 157,2, una xifra elevada que tot i això es trobava per sota de la mitja de la ciutat de Barcelona (165,3 segons dades de l'IDESCAT). Segons dades recollides per l'Ajuntament de Barcelona, el 20,4% de la població al 2017 era de nacionalitat estrangera majoritàriament provinent d'Itàlia, França i Regne Unit, una xifra superior a la mitja de la ciutat de Barcelona (17,8%). Trobem doncs un barri un tant envellit amb un percentatge significatiu de població estrangera.

4.1.2. Model de ciutat

Les ciutats actualment estan sotmeses a unes forces econòmiques capitalistes que la determinen i, en el cas de Barcelona, s'ha construït un model molt focalitzat en el turisme i en l'atracció d'inversors. Cal posar de relleu, ja que és un factor determinant i d'especial importància, que la planificació de la ciutat és públic-privada, a mans del Consorci SA, i hi conflueixen diferents interessos, amb especial rellevància dels privats.

La creació de la "marca Barcelona" ha provocat fenòmens com la gentrificació. La gentrificació és una conseqüència de l'increment incontrolat del turisme que ha atret a inversors del sector immobiliari per a especular i obtenir rèdit, fent augmentar considerablement els preus dels lloguers dels habitatges situats a zones d'alt interès (zona turística o "barris de moda"), provocant la fugida forçosa dels veïns/es cap a altres barris amb preus més assequibles. La Vila de Gràcia i el Camp de Grassot han estat dels barris més afectats per la gentrificació amb la concentració del 28% del total de places turístiques del conjunt de Barcelona al 2017 segons el Document marc

“Mesures davant la gentrificació i pel dret a l’habitatge” (Barcelona, 13 de març de 2019). Al novembre de 2018, l’Administració Pública i el teixit associatiu va organitzar unes jornades per a co-definir mesures contra la gentrificació.

Figura 11: Cartell de la jornada Gràcia davant la gentrificació
(https://ajuntament.barcelona.cat/gracia/ca/noticia/gracia-davant-la-gentrificacio-2_736059)

En base a les dades presentades a l’informe realitzat pel Gabinet Tècnic de Programació i l’Oficina Municipal de Dades de juny de 2018 per La Vila de Gràcia, el preu mitjà de l’habitatge de segona mà era de 3.264€/m² al 2013 i el 2017 va arribar a ser de 4.426€/m², representant un increment del 35%. Si parlem del preu mitjà de l’habitatge de lloguer, al 2014 era d’11,25€/m²/mes i al 2017 de 15,01€/m²/mes, representant un augment del 33%. Segons l’informe de gentrificació de Gràcia, el districte de Gràcia disposa d’un 37,2% d’habitatges de lloguer i de 2014 a 2018 el preu del lloguer va augmentar un 28,4%, arribant a assolir al 2018 un preu mig mensual de 889,13€. D’altra banda, La Vila de Gràcia és el barri que presenta una major taxa de places turístiques per habitant (90,07 places per cada 1.000 habitants) vers el districte (73,42), lleugerament superior a la mitja de la ciutat (87,63).

4.1.3. Economia

Segons dades de l’IDESCAT només la ciutat de Barcelona generà al 2018 un PIB de 72.354,5 milions d’euros, representant un 31% del total del PIB català (234.651,4 milions d’euros). El sector serveis va ser al 2018, tant a la ciutat de Barcelona com a Catalunya, el sector que va aportar més PIB i ocupava al 89% de les persones treballadores. Si desagreguem el subsector serveis trobem que l’encapçala amb el 26,5% el comerç, transport i hostaleria, seguit d’altres subsectors com mostra el següent gràfic:

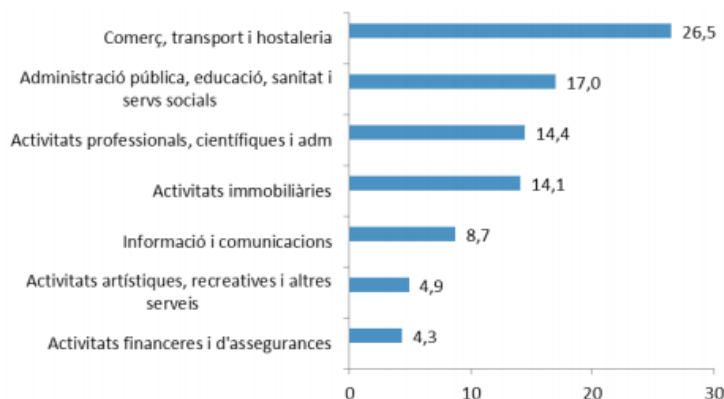

Figura 12: Gràfic dels subsectors dels serveis l’any 2018, percentatges sobre el total de VAB, extret de l’Informe El producte Interior Brut de Barcelona 2018 (Departament d’Anàlisi-GTP de l’Ajuntament de Barcelona, maig de 2019)

Si fem focus al barri de La Vila de Gràcia al 2017, identifiquem que les tres activitats econòmiques principals eren el comerç (28,8%), la indústria (27,6%) i les oficines (19,3%), amb unes xifres molt semblants des de 2011 (dades recollides per l'Ajuntament de Barcelona).

Segons dades de l'Ajuntament de Barcelona la renda de la població de La Vila de Gràcia és lleugerament superior a la mitja de la ciutat de Barcelona, amb un 1,5% més. El 2017 el barri registrava 2.082 persones a l'atur (70.700 persones a la ciutat de Barcelona, representant el 3% del total de la ciutat), el 56% de les quals eren dones i el 44% homes. El 32,5% del total estaven a l'atur de llarga durada i el 86,1% de les persones aturades tenien entre 30 i 64 anys. En l'àmbit de les ajudes econòmiques públiques, Gràcia disposa d'un 8% dels beneficiaris de PIRMI de tota la ciutat de Barcelona.

4.1.4. Història del cooperativisme al barri

Gràcia va ser durant el segle XIX un petit municipi agrícola independent de Barcelona que a través de la seva industrialització va esdevenir un dels pobles més importants del pla de Barcelona. Va ser a l'any 1.897 quan va integrar-se a Barcelona, amb un gran número habitants però escassos serveis i equipaments. Amb la proliferació de la indústria van aparèixer cooperatives de productes de consum bàsic i, progressivament a través de les aportacions socials de les treballadores, també es van construir espais culturals i d'oci com els teatres. També es va impulsar la creació d'una xarxa de cooperatives del barri i una de les accions va ser crear al 1.913 un forn col·lectiu. Al 1.936, degut a la guerra, es creà a Barcelona la Unió de Cooperadores que va provocar una pèrdua d'identitat de les cooperatives dels barris, incloent les de La Vila de Gràcia.

La memòria cooperativista pot ser una manera de crear la identitat de la ciutat, proposant una alternativa a la "marca Barcelona".

4.1.5. Estratègia local i aposta política

En l'àmbit de l'habitatge i el turisme, davant de problemàtiques com la gentrificació l'Ajuntament de Barcelona ha creat una sèrie de mesures per a combatre-ho. S'identifica el Pla Especial Urbanístic d'Allotjaments Turístics (PEUAT) per a controlar la creació d'allotjaments turístics amb l'objectiu d'assegurar un model de ciutat sostenible i evitar la gentrificació. La Vila de Gràcia està classificada com Zona 1 del PEUAT, això significa que al tancar un allotjament turístic no es pot obrir de nou i no es permeten ampliacions de places als ja existents. També existeix el Pla pel dret a l'habitatge a Gràcia 2018-2025 per a garantir l'accés a un habitatge digne i caminar cap a la creació d'un servei públic d'habitatge.

En l'àmbit de les polítiques de desenvolupament local el govern de la legislatura 2015-2019 de l'Ajuntament de Barcelona ha apostat i ha promocióat l'economia social i solidària, una de les accions va ser la de crear el Pla d'impuls de l'Economia Social i Solidària 2016-2020 pel conjunt de la ciutat. A nivell més micro es van desenvolupar al 2016 els Plans d'actuació Municipal 2016-2019, dins del qual es troben els Plans d'actuació del Districte (PAD). En el cas del districte de Gràcia es va definir el PAD a través d'un procés participatiu ciutadà amb quatre línies d'actuació (les propostes d'accions concretes no s'especifiquen en aquest document):

1. Bon viure
2. Economia plural
3. Transició ecològica
4. Bon govern

En l'àmbit del comerç ressaltem el Pla de dinamització comercial de La Vila de Gràcia que ha dissenyat diferents línies estratègiques per a la realització d'un projecte comú per a promoure els petits comerços del barri i els seus valors com ara el consum de proximitat. També existeix el Pla de comerç de Gràcia 2015-2020, que ha desenvolupat diferents programes amb l'objectiu de promoure i millorar la relació entre el districte i el teixit comercial, especialment vers les entitats representatives. I, per últim, la creació del mapa de comerços singulars de Gràcia en el que s'han traçat tres rutes diferents: comerç amb empenta, comerç amb arrel i comerç amb sabor d'abans.

I finalment, en l'àmbit d'equipaments es va redactar el Pla d'Equipaments de Gràcia 2019-2025, on està previst que es faci una diagnosi dels equipaments i serveis de Gràcia per a fer una proposta de planificació d'equipaments segons les necessitats i demandes dels veïns i veïnes.

4.2. Fase II: Mapeig del territori

Tal i com s'ha comentat prèviament La Vila de Gràcia és un dels barris amb més presència d'entitats, vida cultural, xarxes d'entitats socials, culturals i veïnals. És molt important identificar i classificar els diferents espais i agents que existeixen al territori, ja que seran les integrants del model. El resultat del mapeig es plasmarà en una base de dades que permetrà realitzar estudis i accions en les següents fases.

4.2.1. Equipaments

El barri disposa de diferents equipaments públics i espais privats que cal mapejar. En base al mapa interactiu disponible a la web de l'Ajuntament de Barcelona podem localitzar en el mapa els següents equipaments:

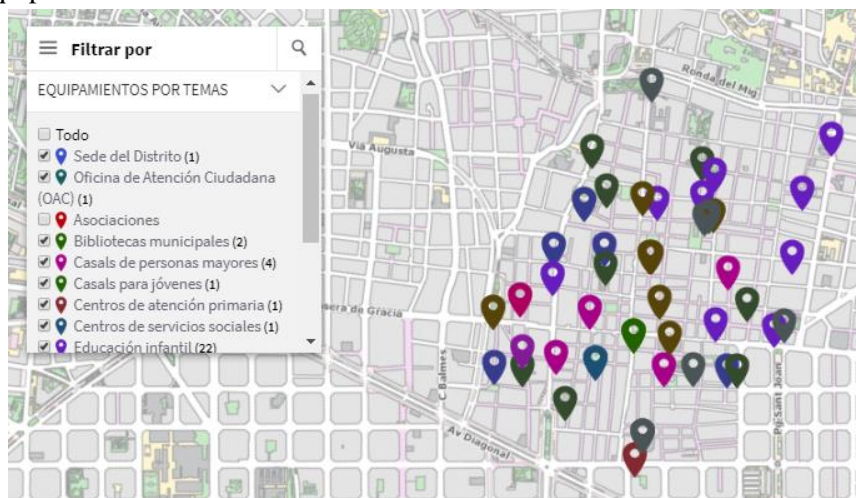

Figura 13: Mapa d'equipaments del barri, extret de la web de l'Ajuntament de Barcelona (<https://ajuntament.barcelona.cat/gracia/ca/guia-del-districte/equipaments-temes>)

I si en el mateix mapa en filtrem les entitats observarem que existeixen 200 associacions a La Vila de Gràcia:

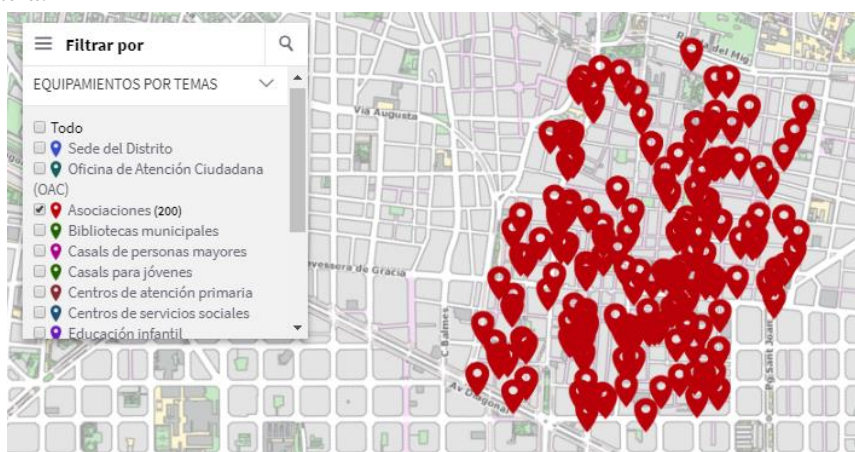

Figura 14: Mapa de les Associacions de La Vila de Gràcia, extret de la web de l'Ajuntament de Barcelona (<https://ajuntament.barcelona.cat/gracia/ca/guia-del-districte/equipaments-temes>)

4.2.2. Espais buits

En el marc del Pla d'Habitatge de l'Ajuntament de Barcelona es va iniciar al 2016 un estudi de camp per a identificar els habitatges buits. D'un total de 31.497 habitatges identificats a La Vila de Gràcia es van visitar 4.526, dels quals 385 estaven desocupats (8,8% del total visitat). En el districte de Gràcia el 76,1% eren espais de propietaris particulars i el 23,9% espais de persones jurídiques. Aquests espais podrien ser cedits per a famílies i/o persones del barri en risc d'exclusió social, oferint un lloguer social que els hi garantís l'accés a un habitatge digne, un dret ciutadà.

D'altra banda també s'haurien d'identificar altres espais buits com locals comercials, naus o equipaments públics, en els que es poguessin instal·lar iniciatives d'economia social i solidària amb o sense activitat econòmica. EIXOS és una eina digital que recull dades provinents de l'estudi de camp i de dades publicades per l'Administració Pública i entitats privades. A la web d'EIXOS (www.eixos.cat) es troba un mapa interactiu amb els locals buits tal i com es pot veure en la següent imatge dels espais disponibles a La Vila de Gràcia:

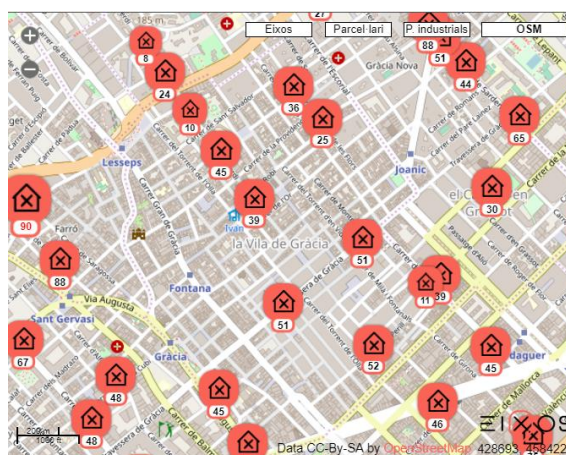

Figura 15: Mapa interactiu dels espais buits de La Vila de Gràcia, extret de la web d'EIXOS (www.eixos.cat)

4.2.3. Iniciatives d'economia social i solidària

Per a identificar iniciatives de l'ESS del barri es podrà utilitzar el mapa interactiu que es troba a la web de Pam a Pam. Pam a Pam va néixer al 2013 des de l'organització no governamental anomenada SETEM, que lluita per a erradicar l'explotació laboral en el sector tèxtil i lluita contra les injustícies del comerç internacional. SETEM va identificar que moltes persones sol·licitaven conèixer opcions de consum responsable a la ciutat de Barcelona i van començar a llistar-les. La proposta va ser molt ben rebuda i al 2014 van decidir aliar-se amb la XES, ja que permetria mapejar totes les iniciatives de Catalunya i de tots els sectors econòmics. Les iniciatives identificades se situen en un mapa interactiu col·laboratiu a través de les anomenades xinxetes, que estan categoritzades i permeten consultar en detall algunes de les seves característiques i el grau d'assoliment dels 15 criteris fixats. Aquests criteris són avaluats a través d'entrevistes individuals, realitzades per persones voluntàries, a cadascuna de les iniciatives que es volen adherir com a xinxeta.

A continuació es troben les iniciatives mapejades a través de Pam a Pam en el barri de La Vila de Gràcia, però cal recordar que poden existir-ne d'altres que no hagin estat recollides per aquesta eina.

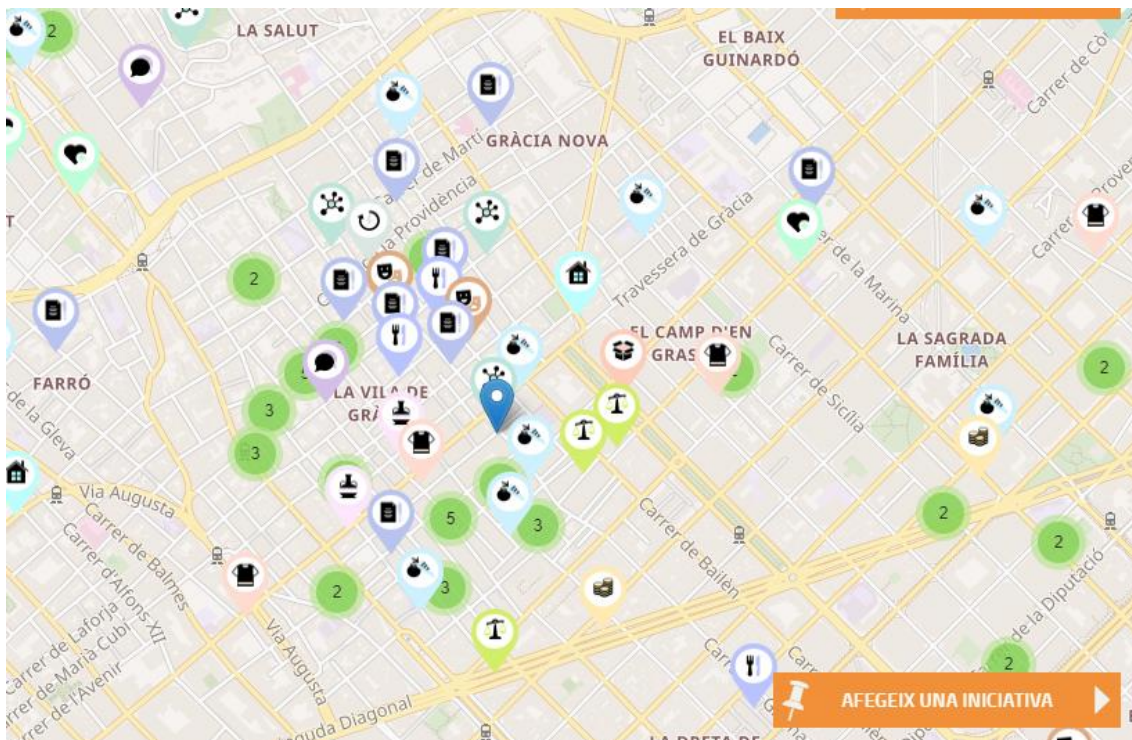

Figura 16: Mapa interactiu de les iniciatives de La Vila de Gràcia extret de la web de Pam a Pam (www.pamapam.org)

En base a les iniciatives identificades en el mapa de Pam a Pam s'ha realitzat un llistat de les iniciatives que es troben en el barri, amb un total de 64, que es troben englobades dins de diferents categories establertes per l'eina (es pot consultar el llistat a l'Annex 8.1.). A continuació es mostra un gràfic on es visualitza la distribució de les iniciatives en les diferents categories:

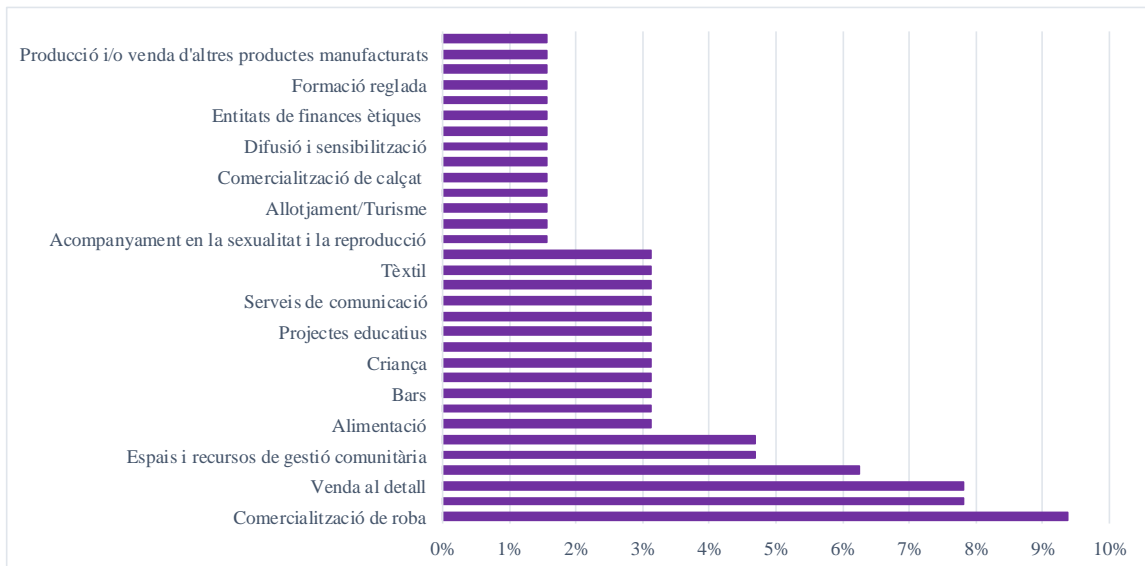

Figura 17: Gràfic de barres de la distribució de les iniciatives en diferents categories, elaboració pròpia realitzat a partir del llistat d'iniciatives que es troba a l'Annex 8.1. del present document

Per a simplificar aquesta classificació, que arriba a un alt nivell de detall, s'han reclassificat les iniciatives en els àmbits establerts en el model (veure apartat 3.3. Àmbits).

<p>Salut i cures</p> <ul style="list-style-type: none"> • Salut • Salut i Cures • Acompanyament en la sexualitat i la reproducció • Criança
<p>Educació</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projectes educatius • Formació ocupacional • Formació reglada • Formació no reglada
<p>Habitatge</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arquitectura i urbanisme
<p>Consum</p> <ul style="list-style-type: none"> • Venda al detall • Venda de producte no fresc/elaborat • Producció i/o venda d'altres productes manufacturats • Grups de consum agroecològics • Alimentació • Agricultura • Tèxtil • Comercialització de calçat
<p>Serveis professionals</p> <ul style="list-style-type: none"> • Disseny i Confecció • Comunicació audiovisual • Disseny i arts gràfiques • Disseny i Confecció • Serveis de comunicació • Serveis jurídics
<p>Energia</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>No s'identiquen iniciatives</i>
<p>Cultura i oci</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cultura i Oci • Llibreries • Difusió i sensibilització • Restaurants • Bars • Allotjament/Turisme
<p>Acció comunitària</p> <ul style="list-style-type: none"> • Espais i recursos de gestió comunitària
<p>Moneda social i xarxes d'intercanvi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bancs del temps i xarxes d'intercanvi
<p>Telecomunicacions</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>No s'identiquen iniciatives</i>
<p>Mobilitat</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>No s'identiquen iniciatives</i>
<p>Finances</p> <ul style="list-style-type: none"> • Entitats de finances ètiques
<p>Procomú digital</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plataformes digitals

Figura 18: Nova classificació en base als àmbits establerts en el model

Aquests àmbits són aquells que permetran satisfer les necessitats dels agents del territori, per tant, tots aquells que no presentin cap iniciativa s'hauran de satisfer de manera externa a través de la intercooperació amb d'altres agents del territori de l'economia social i solidària.

Els tres àmbits més predominants són, en primer lloc el consum amb un 44%, la cultura i oci representen un 14% i en tercer lloc l'educació amb un 13%. El lideratge del consum posa de relleu l'alta activitat comercial que hi ha al barri. D'altra banda existeixen tres àmbits que no estan coberts per iniciatives del barri: energia, telecomunicacions i mobilitat. Aquests són a la vegada sectors clau i estratègics en els que de manera global hi ha poques operadores ja que requereixen d'una alta inversió inicial, per tant, és normal que no hi hagi iniciatives del territori. Tot i això existeixen iniciatives d'ESS que no van néixer al barri i que podrien satisfer aquestes necessitats, com per exemple eXO per a les telecomunicacions i somEnergia per a l'energia.

ÀMBITS	Nº	%
Consum	28	44%
Cultura i oci	9	14%
Educació	8	13%
Serveis professionals	6	9%
Salut i cures	5	8%
Acció comunitària	3	5%
Habitatge	2	3%
Moneda social i xarxes d'intercanvi	1	2%
Finances	1	2%
Procomú digital	1	2%
Energia	0	0%
Telecomunicacions	0	0%
Mobilitat	0	0%
TOTAL	64	100%

Figura 19: Distribució d'iniciatives en els tretze àmbits, taula d'elaboració pròpia

En cadascuna d'aquestes categories poden existir diferents formes d'aliances i/o agrupacions de professionals que intercooperen per diferents raons, com per exemple per a potenciar el consum responsable i de proximitat.

4.2.4. Xarxes locals i altres agents del territori

Existeixen diferents agents al territori que s'agrupen i s'organitzen per a dur a terme accions a favor de la comunitat i amb el fi de promoure determinats valors que es troben dins l'economia social i solidària. Caldrà estudiar-los i conèixer-los ja que podrien ser potencials aliats. Hauran d'identificar-se agents de l'àmbit públic, comunitari i cooperatiu.

A nivell públic un aliat essencial i molt estratègic és l'Administració Pública del districte, és a dir, l'òrgan de govern de Gràcia que és l'encarregat de corregir els desequilibris així com representar i vetllar pels interessos locals. Un altre òrgan interessant del qual formar part seria el Consell de barri de La Vila de Gràcia format per regidors/es del districte, representants de grups polítics, serveis, entitats, associacions i ciutadania. La participació en aquests espais permetria conèixer en profunditat les necessitats del barri i poder contrastar accions amb diferents agents, així com incidir políticament en les propostes plantejades.

A nivell comunitari existeixen 200 associacions molt actives al barri que realitzen diferents activitats culturals i de generació de comunitat, entre els que trobem diferents tipologies, com Ateneus, xarxes de suport mutu i associacions veïnals.

I finalment, a nivell cooperatiu on s'engloben cooperatives i iniciatives que promoguin valors de l'ESS del barri existeixen moltes i de diferents tipologies. En l'àmbit de l'ecologia, la Fundació per a la prevenció de residus i el consum responsable, també anomenada Rezero, va posar en marxa la iniciativa "Comerç Verd" que identifica els comerços que ofereixen productes respectuosos amb el medi ambient (<http://comercverd.rezero.cat/>). Han creat un mapa interactiu on se situen els diferents comerços. Aquesta eina podria ser complementària a Pam a Pam, tot i que s'haurien de revisar conjuntament els criteris i decidir si estan alineats amb els valors del model. En el sector comerç també existeixen diferents agrupacions, com Associacions de comerciants de les diferents zones, eixos comercials i a més alt nivell la Federació de Comerciants de Gràcia. Una de les accions més conegudes que agrupa a les associacions de comerciants, associacions veïnals i els eixos comercials és la jornada "El comerç al carrer" que vol donar a conèixer el comerç local i fomentar el comerç de proximitat. En relació a entitats representatives existeixen diferents actors locals i supralocals. Destaquem la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya, que podria ser un actor clau en tot aquest procés ja que podria aportar la seva visió i experiència en el desenvolupament d'ecosistemes locals i ser partícips del model. També l'Ateneu Cooperatiu de Barcelona, Coòpolis, que podria donar suport a noves iniciatives i actuar com a promotor, entre d'altres. La Federació de Cooperatives de Treball disposa del projecte transversal Barri Cooperatiu per a la dinamització cooperativa en l'àmbit local, impulsat conjuntament amb La Ciutat Invisible SCCL, i podria ser un aliat base per a la co-definició, suport i impuls del model. En un nivell superior també es podria col·laborar en la Xarxa de municipis per l'economia social i solidària (XMESS). Els agents del model haurien de consensuar la participació en les entitats representatives ja que seria una acció estratègica que permetria estar en contacte amb altres agents de l'ESS.

Caldria fer un estudi de camp exhaustiu per a completar el llistat d'agents potencials del territori amb qui col·laborar.

4.3. Fase III: Co-definició del model

A continuació es detallen les accions que s'han de desenvolupar en aquesta fase, sent liderades i conduïdes per l'equip promotor i amb la participació dels agents implicats en el procés.

4.3.1. Acció I: Convocatòria dels diferents agents

A partir de les dades obtingudes a la Fase II: Mapeig del territori, es disposarà del llistat dels potencials agents locals públics, comunitaris i cooperatius amb qui col·laborar, els quals seran convocats a diferents reunions informatives a través de la campanya de comunicació (offline i online) definida per l'equip promotor. L'equip promotor reservarà amb antelació espais a diferents zones estratègiques de La Vila de Gràcia on tindran lloc les reunions informatives per així assegurar la difusió al màxim número d'agents potencials.

Una vegada finalitzades les reunions serà important la creació d'una base de dades amb els contactes dels agents que hagin manifestat interès en participar del model.

4.3.2. Acció II: Co-definició d'un pla director i de les línies estratègiques

La base de dades de contactes d'agents interessats, resultant de l'Acció I, servirà per a envia'ls-hi convocatòria de la sessió participativa per a la definició del pla director i línies estratègiques del model. La sessió estarà dissenyada per l'equip promotor on es desenvoluparan diferents dinàmiques de treball, i cercarà la consecució d'uns objectius i l'obtenció de consensos per a treballar en un model co-definit per tothom. També caldrà consensuar els objectius del model i els àmbits a treballar. Es definiran les línies estratègiques a llarg termini (missió, visió i valors) i a mig termini (pla estratègic a 3 anys). Es recomana la creació d'un DAFO per a identificar els punts forts i crítics del model en base als agents i recursos implicats. Cal assenyalar que és important que les línies estratègiques estiguin en consonància amb les dels diferents agents del territori, com per exemple amb les línies d'actuació del Districte de Gràcia.

4.3.3. Acció III: Conformació de l'estructura organitzativa i les estructures de participació

El model està dissenyat perquè hi hagi un nucli i dos cercles (per a ampliar informació consulta l'apartat 3.6. Organització interna). L'organització interna entre els diferents cercles i el nucli ha de permetre l'obtenció de resultats que cobreixin aquelles necessitats identificades i la consecució dels objectius definits, caldrà validar les estructures de participació dissenyades (veure apartat 3.7.).

4.3.4. Acció IV: Definició del tipus d'intercooperació entre agents

També caldrà consensuar quines eines d'intercooperació vol desenvolupar el model, si es compartiran recursos econòmics o si serà un intercanvi de coneixements i recursos. Es proposa:

- Recursos compartits: cooperativitzar recursos, tangibles i intangibles, fixant unes condicions d'ús.
 - Coneixements: generar nous coneixements de manera col·lectiva i posar-ne a disposició a través de plataformes digitals col·laboratives.
 - Compres conjuntes: identificar quines compres de materials poden realitzar-se de manera conjunta.
 - Seu central: identificar si algun agent pot cedir un equipament, que seria on els agents del nucli desenvolupessin les tasques més operatives, així com ser l'espai referent per a la trobada de tots els agents i punt d'informació i de referència de l'economia social i solidària per a La Vila de Gràcia.
- Serveis compartits: identificar les necessitats dels diferents agents per a mancomunar serveis, fixant unes condicions d'ús.
 - Proveïdores de l'ESS: els resultats obtinguts a la Fase I i II ajudarà a identificar aquelles necessitats del model que podran ser cobertes pels agents locals i, en el cas que no existeixin opcions s'haurien de definir els criteris i buscar alternatives d'ESS properes al territori.

Caldrà consensuar si una altre línia de treball del model seria la generació de nous recursos o serveis per a satisfer necessitats comunes entre els agents. Altres formes d'intercooperació podrien ser la creació de cooperatives de segon grau, ulterior grau o grups cooperatius, o també la decisió de participar en entitats agrupades i representatives com per exemple la XES.

Aquestes formes d'intercooperació es podran formalitzar en una estructura jurídica, com podria ser en una Associació tal i com va fer l'Impuls Cooperatiu de Sants, que permetia realitzar accions des de l'Associació i no caldria que ho fes una entitat sola. Això suposaria crear una estructura formal amb comptabilitat propia i es podrien arribar a compartir recursos econòmics. Una altra opció és l'adhesió per confiança dels agents, sense la creació d'una estructura formalitzada a nivell jurídic.

4.3.5. Acció V: Realització del pla d'acció

Finalment, en base als objectius, Pla director, línies estratègiques i d'altres aspectes del model definits, s'haurà de realitzar un pla d'acció. Aquest pla d'acció permetrà assolir els objectius fixats en el model. Caldrà calendaritzar cadascuna de les accions, definir els objectius, establir indicadors i mecanismes de correcció i finalment definir els recursos humans, econòmics i materials necessaris per a la seva posada en marxa.

En les fases i accions prèvies s'hauran identificat uns àmbits a abordar i unes necessitats concretes que caldran ser atacades. A continuació es fa una proposta d'algunes accions que es podrien desenvolupar en base a la diagnosi realitzada a La Vila de Gràcia:

- Agents públics:
 - Compra pública responsable i les clàusules socials: la llei 30/2007 de contractes del sector públic va permetre introduir criteris socials, ètics i ambientals fomentant així la contractació d'empreses de l'economia social i solidària local. L'establiment de clàusules socials afavorirà la seva contractació i permetrà fomentar l'ESS i assegurar que els efectes positius romanguin en el territori.
- Agents comunitaris:
 - Estudi de camp: com s'apuntava anteriorment cal fer un estudi de cap exhaustiu per a identificar tots els agents i xarxes existents al barri que encara no hagin estat mapejades per a establir possibles aliances i així enfortir em model. Els agents comunitaris són els més nombrosos i no són sempre fàcilment localitzables.
- Agents cooperatius:
 - Segell: en línia amb el Pla de comerç del Districte de Gràcia 2015-2020 i del Pla de dinamització comercial de La Vila de Gràcia es proposa la creació d'un segell que identifiqui i visibilitzi a les iniciatives de l'ESS, principalment per a les persones consumidores.
 - Moneda social local: en col·laboració a les Xarxes d'intercanvi existents al barri, dissenyar una moneda social definint com hauria de ser i funcionar. És un element central en l'articulació del Mercat Social local que portarien a l'emancipació de la ciutadania i a la desconexió del model capitalista.

D'altra banda també es proposen les següents accions transversals:

- Intercanvi de béns i mancomunació de serveis: identificar els recursos disponibles de tots els agents i les seves necessitats. Això permetrà cobrir les necessitats dels agents de manera col·lectiva.
- Mapeig de les iniciatives d'economia social i solidària del barri: crear aliances, per exemple amb les iniciatives de foment del comerç local de l'Ajuntament de Barcelona-Districte de Gràcia (com el mapa de Gràcia Comerços Singulars) per a crear un mapa interactiu a la web i un díptic físic i així poder fer difusió de les iniciatives de l'ESS de La Vila de Gràcia. Pam a Pam i el Balanç Social també seran aliats clau en el desenvolupament del mapa.
- Pàgina web: crear un espai web on es puguin difondre les accions dels agents i permeti captar nous agents. En aquesta web hi haurà disponible el mapa interactiu amb les iniciatives mapejades.
- Fira de mostra de les iniciatives de l'economia social i solidària al barri: per a aquesta acció s'ha realitzat una proposta de fitxa que es podria fer per a totes les accions, i és la següent:

Fira d'iniciatives de l'economia social i solidària a La Vila de Gràcia	
Objectiu	Visibilitzar les activitats, econòmiques i no econòmiques, del barri que promouen valors de l'economia social i solidària.
Accions a desenvolupar	<ul style="list-style-type: none">• Difondre les iniciatives participants del model• Fomentar els productes i serveis de l'ESS• Executar accions de sensibilització vers els valors de l'economia social i solidària (tallers i xerrades)• Difondre el mapa d'iniciatives de l'economia social i solidària• Captar nous agents amb qui intercooperar
Agents implicats	Es fomentarà la participació d'agents comunitaris, públics i cooperatius.
Agent responsable	Comissió de la Fira, que gestionarà tots els temes relacionats amb l'execució de la Fira (contacte amb els agents, reserva d'espais, organització dels tallers i xerrades, permisos, etc.).
Calendarització	Semestralment, primavera i tardor.

Figura 20: Proposta de fitxa a desenvolupar, elaboració pròpia

Una segona part de la fitxa seria la definició de:

- Recursos materials, econòmics i humans necessaris: comptabilitzar els recursos necessaris per a executar l'acció i identificar una possible necessitat de finançament, per així poder cercar aliats i finançadors.
- Indicadors a estudiar: definir quines dades es recolliran per a mesurar l'impacte de l'acció.
- Mecanismes de correcció: establir els diferents escenaris que es poden donar i definir alternatives.

4.4. Fase IV: Execució i seguiment

Durant el desenvolupament de les accions establertes en el pla d'acció caldrà disposar d'espais de treball conjunt i eines per assegurar l'èxit del model. En base a les necessitats identificades en les fases prèvies es podran crear diferents espais, com per exemple:

- Espais de participació, organització i intercooperació: generar espais per a poder compartir informació, revisar i definir noves accions (veure apartat 4.7. Estructures d'intercooperació i participació)
- Espais virtuals: establir aquelles eines més adequades per afavorir la comunicació i el traspàs d'informació amb la fi de potenciar la màxima intercooperació i interrelació entre els agents. Aquestes no només permetran mantenir a tots els membres informats, sinó que permetran compartir i generar coneixements i recursos. Es recomana l'ús de programari lliure.

És important que s'estableixin clarament les eines i metodologia que s'utilitzaran per a la difusió de les accions i recull dels seus impactes. Alguns exemples són:

- Indicadors: establir quines dades es recolliran periòdicament per a mesurar els impactes que està generant l'ecosistema. L'objectiu és posar de relleu la importància de desenvolupar un model d'intercooperació i visibilitzar l'impacte positiu que genera en el barri.
- Pàgina web: crear un espai web per a mostrar les accions desenvolupades, difondre el model i les iniciatives que en formen part.

5. RESULTATS

Tal i com s'ha identificat prèviament a La Vila de Gràcia existeixen diverses iniciatives d'ESS i una alta vida associativa, però no existien vincles entre elles. És gràcies al model d'intercooperació proposat que els diferents agents podran teixir aliances i així enfortir i visibilitzar l'ESS al territori. La creació d'aquest barri cooperatiu permetrà situar als agents sota un mateix paraigües, aportant beneficis per a la comunitat i per a les iniciatives socioeconòmiques del barri i, per tant, satisfent les necessitats dels agents. Trobem exemples en els petits comerciants, els professionals i artesans que podran millorar la seva capacitat de compra i negociació, abaratir costos i créixer en xarxa a través de les compres conjuntes. La intercooperació entre el teixit associatiu i els moviments socials resultarà en la col·lectivització dels seus recursos i en la generació de plataformes compartides per a cobrir determinats serveis. La intercooperació entre cooperatives permetrà fer-se més visibles per a la comunitat, entre moltes d'altres avantatges.

El Mercat Social local permetrà als agents caminar cap a la seva autosuficiència, construint una economia alternativa desvinculada de la capitalista, on les persones se situïn al centre d'aquesta economia emmarcada en el feminisme i l'ecologia.

L'aplicació de la metodologia dissenyada i el desenvolupament de les accions proposades permetrà assentar les bases del barri cooperatiu.

6. CONCLUSIONS

La construcció de barris cooperatius és una metodologia de l'economia social i solidària per a assolir una nova realitat socioeconòmica desvinculada del sistema capitalista. El model d'intercooperació i cooperació social entre els agents disposa d'una metodologia que permetrà articular i enxarxar els agents i així donar resposta col·lectiva a les necessitats del territori. L'èxit del model només s'assolirà si es dissenya des de baix involucrant al nombre màxim d'agents públics, comunitaris i cooperatius del territori, que són els que coneixen de més a prop la realitat territorial i les seves necessitats. Cal una alta implicació de tots els agents locals per a poder co-construir un model, sent un dels reptes més importants als que es podria afrontar el model. És important que hi hagi una visió comuna del que vol ser el barri i la manera en que s'ha d'articular, per això cal que els processos siguin totalment participatius, transparents i consensuats entre tots els agents. També cal que l'equip promotor estigui conformat per actors de l'economia social i solidària que hagin definit i treballant molt el model.

El model d'intercooperació proposat permetria construir barris cooperatius amb l'horitzó de conformar ciutats cooperatives que creessin una nova realitat socioeconòmica que garantirà el bon viure de les persones de la comunitat a través d'un sistema autogestionari, autosuficient, democràtic, sostenible, feminista i que posi al centre les persones i el medi ambient.

7. BIBLIOGRAFIA

Garcia Jané, J. (2017) *L'economia solidària en 100 paraules*. Icaria Antrazyt

Fernàndez, A.; Miró, I. (2016). *L'economia social i solidària a Barcelona*. Marge Books

Pulido, C. (2009) *L'Empresa integral, Guia per a potenciar la relació entre la cooperativa i les persones sòcies*. Generalitat de Catalunya

Estivill, J., Louis Laville, J., Mansilla, E., Miró, I., Rando, Ó., Fernàndez, A., Suriñach, R. (2017) *Esmolem les eines*, Icaria Editorial

14 mesures per a cooperativitzar els municipis, XES. Disponible a: https://issuu.com/xes_comunicacio/docs/14-mesures-per-impulsar-economia-so/2?ff&e=0/13012033 (accés juny 2019)

Memòria del Pla Comunitari de la Barceloneta 2017. Disponible a: <http://placomunitari Barceloneta.org/wp-content/uploads/2018/09/MEMORIA-TEM-2017.pdf> (accés maig 2019)

Memòria d'activitats del Pla Comunitari de la Barceloneta 2017. Disponible a: <http://placomunitari Barceloneta.org/wp-content/uploads/2018/10/Memoria2017-BarcelonetaProalaMar.pdf> (accés maig 2019)

Informació sobre l'Impuls Cooperatiu de Sants. Disponible a: <http://xarxeslocals.xes.cat/xarxa-local/impuls-cooperatiu-sants/> (accés juny 2019)

El Producte Interior Brut a Barcelona 2018, Departament d'Anàlisi-GTP, Oficina Municipal de Dades de l'Ajuntament de Barcelona. Disponible a: https://ajuntament.barcelona.cat/barcelonaeconomia/sites/default/files/PIB_BCN_2012_2018_Maig2019.pdf (accés juliol 2019)

Classificació dels models d'intercooperació. Disponible a: www.cooperativescatalunya.coop (accés maig 2019)

Article *Què són i què poden ser els ecosistemes cooperatius locals?*. Disponible a: <http://nexe.coop/que-son-i-que-poden-ser-els-ecosistemes-cooperatius-locales/> (accés maig 2019)

Informe *Model qualitat de vida*, Departament de Benestar social i Famílies de la Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://docplayer.es/11301978-Model-qualitat-de-vida.html>

Consulta de diverses dades demogràfiques de Catalunya i Barcelona. Disponible a: <http://www.idescat.cat/pub/?id=inddt&n=915&geo=mun:080193#Plegable=geo> (accés maig 2019)

Document marc *Mesures davant la gentrificació i pel dret a l'habitatge*, Ajuntament de Barcelona. Disponible a: https://ajuntament.barcelona.cat/gracia/sites/default/files/documentacio/informe_gentrificacio_habitatge.pdf (accés maig 2019)

8. ANNEX

8.1. Taula d'iniciatives de La Vila de Gràcia

Llistat de les iniciatives mapejades a La Vila de Gràcia per Pam a Pam (www.pamapam.org):

Nom	Tipus de projecte	Descripció del projecte
Titània Tascó	Acompanyament en la sexualitat i la reproducció	És una cooperativa de treball, formada per llevadores, que es dedica a la salut de la dona.
Més fresques que un enciam	Agricultura	És una cooperativa de treball que comercialitza productes agroalimentaris. Tenen horts i es basen en els criteris de l'agroecologia, la proximitat, la temporada i les tècniques tradicionals de conreu.
El Cau	Alimentació	És una cooperativa de treball en el sector de l'alimentació local i saludable. Aposten pels productes de petits productors i locals.
Jam Hostel Barcelona	Allotjament/Turisme	És un allotjament que contribueix, en diferents àmbits i des de diverses perspectives (ambientals, socials, tecnològics, econòmics, artístics i culturals), a la promoció d'un turisme sostenible a la ciutat de Barcelona. L'alberg ha apostat per l'economia social, col·lectiva i basada en la proximitat, treballant amb proveïdors de serveis i productes locals i socialment responsables.
Cierto Estudio	Arquitectura i urbanisme	És una cooperativa de treball en l'àmbit de l'arquitectura, el disseny, la investigació i l'art.
Arqbag SCCL	Arquitectura i urbanisme	És un col·lectiu de joves arquitectes que aposten per nous models de relació entre les persones, l'habitabilitat i el territori entenent l'arquitectura com la gestió transversal dels recursos energètics.
Banc del temps de Gràcia	Bancs del temps i xarxes d'intercanvi	És una iniciativa on els veïns i veïnes del barri de Gràcia es coneixen intercanviant serveis o habilitats.
La ikas	Bars	Es un cafè familiar en el que destaquen els seus pastissos cassolans. També s'hi poden menjar amanides i entrepans. Té un espai de criança, llibres i jocs per a totes les edats. A banda, vol ser un lloc de trobada del barri.
Espai-Bar La Violeta	Bars	És un bar ubicat al Centre Cultural La Violeta.
Moda en positivo	Comercialització de calçat	És una empresa amb la missió de distribuir i comercialitzar productes relacionats amb la moda que han estat fabricats sota criteris sostenibles.
Mit K	Comercialització de roba	És una botiga que es dedica a la venda de bosses. Tots els materials que s'utilitzen per a realitzar les bosses són reciclats.
Ecoology	Comercialització de roba	És una marca de roba ecològica fabricada de forma ètica a Barcelona, en sèries limitades.
Olokuti petits	Comercialització de roba	Botiga de roba infantil, amb teixits de material orgànic.
Coshop	Comercialització de roba	És una botiga de roba dissenyada i produïda a Barcelona.
Oxfam Intermón	Comercialització de roba	És una botiga on podem trobar productes de Comerç Just i roba ecològica provinent de l'Índia (Veraluna).
Piel de mariposa	Comercialització de roba	És una botiga solidària que ven roba i complements de segona mà per a finançar projectes de l'Associació DEBRA-PELL DE PAPALLONA.
Càmeres i acció	Comunicació audiovisual	És una associació que treballa la comunicació des d'una perspectiva d'intervenció i transformació social. Es dirigeixen principalment a col·lectius en risc d'exclusió, per tal de donar visibilitat a les seves problemàtiques, en primera persona i sense intermediaris.
Metromuster	Comunicació audiovisual	És una cooperativa productora independent que participa activament en la producció de material gràfic pel canvi social. Tot els videos que publiquen tenen llicències no privatives.
La caseta. Espai d'acompanyament	Criança	És una cooperativa sense ànim de lucre que ofereix un espai per a infants (0-6 anys) i famílies. Ofereixen espai de matins, formació anual, tallers puntuals, psicomotricitat en família.
La Melica	Criança	És una associació que gestiona un projecte educatiu que acompanya les famílies al llarg d'un procés continuat dels 2 als 6 anys de l'infant en un entorn de joc i aprenentatge mutu.
Bateau Lune	Cultura i Oci	És una una botiga especialitzada en joguines naturals i educatives pensades per a infants i grans. Intenten apostar per joguines realitzades amb materials ecològics.
Panorama 180	Difusió i sensibilització	És una associació que es centra en el cinema i l'experimentació audiovisual realitzats amb paràmetres del segle XXI: digitalització, xarxa, compromís, agitació, canvi, empoderament, comunitat, etc.
El Foli Verd	Disseny i arts gràfiques	És una cooperativa de treball que ofereix serveis d'impressió de material de papereria i targeteria, publicitat impresa, revistes, llibres.
Wopala	Disseny i arts gràfiques	És un estudi de disseny gràfic i web especialitzat en emprenedoria social i iniciatives ètiques. Ajuden a persones i entitats a impulsar els seus projectes transformadors per impactar positivament en la societat.
Selvatika	Disseny i Confecció	Marca Km. 0 de roba per a dona, inspirada en la bellesa de la natura i en la llibertat de la dona, amb un estil "hippie elegant".

Nom	Tipus de projecte	Descripció del projecte
Triodos Bank	Entitats de finances ètiques	Triodos Bank és una banca ètica que finança empreses, entitats i projectes que aporten un valor afegit en el camp social, mediambiental i cultural, gràcies al suport d'estalviadors i inversors.
El jardí del silenci	Espais i recursos de gestió comunitària	És un espai a l'aire lliure obert a les veïnes del barri i gestionat per l'Associació Salvem el Jardí. Hi ha un hort comunitari i ofereix de manera gratuïta tallers culturals, xerrades, exposicions i espectacles d'arts.
Tarpurna SCCL	Espais i recursos de gestió comunitària	És una cooperativa d'iniciativa social sense ànim de lucre formada per un equip de persones compromeses amb la sostenibilitat, la igualtat d'oportunitats i la justícia social. Fan innovació social al servei de la comunitat.
Centre de Cultura Popular La Violeta	Espais i recursos de gestió comunitària	És un equipament de gestió comunitària gestionat per la Coordinadora de colles de cultura de Gràcia. S'hi duen a terme activitats de formació i tallers, i de promoció de la cultura popular.
Aula d'idiomes	Formació no reglada	És un projecte cooperatiu ideat i impulsat per un grup de professores i professors del sector de l'ensenyament de llengües.
Experimentem amb l'Art	Formació no reglada	És una associació que es dedica a l'educació i creació contemporània, a estimular el sentit crític i creatiu de les persones a través de les arts visuals. Es dediquen a la gestió cultural de centres d'arts i a la realització d'activitats educatives.
Menta i calèndula	Formació no reglada	És un projecte associatiu de cuina que treballa en xarxa amb pagesos i petits productors ecològics del país. Elaboren menús setmanals portats a domicili per tots els seus socis.
Espai La Tregua Arte y Transformación social	Formació no reglada	És un espai de socialització intercultural que ofereix activitats de formació artística com cursos regulars i tallers intensius.
Cooperativa Fasolà	Formació ocupacional	És una cooperativa de treball dedicada a la producció i venda tèxtil, la formació i l'acompanyament a col·lectius en la creació de projectes d'Economia Social i l'organització d'esdeveniments.
Escola Nou Patufet	Formació reglada	Escola cooperativa arrelada al barri de la Vila de Gràcia. Es tracta d'una escola concertada i familiar d'una sola línia, que imparteix els ensenyaments de Segon Cicle d'Educació Infantil (de 3 a 6 anys).
La Tòfona	Grups de consum agroecològics	Es un grup de consum que es va crear l'any 2002 (sota el nom de cooperativa La Gleva). La cooperativa té com a objectiu principal abastir als seus socis de productes agroecològics i conscienciar.
L'aixada	Grups de consum agroecològics	És una associació autogestionària que té com a objectiu promoure un consum crític i responsable.
Col·lectiu de consum agroecològic Pinyol vermell - Ateneu independentista i popular La Torna	Grups de consum agroecològics	És un col·lectiu integrat a La Torna, Ateneu Independentista i Popular de la Vila de Gràcia, amb l'interès comú de consumir responsablement enfront de les dinàmiques habituals del mercat.
Les verdures de Roxanne	Grups de consum agroecològics	És un grup de persones que lliurement s'han organitzat amb objectius bàsics comuns, com el consum responsable i el gust pels productes ecològics.
Cooperativa la Senalla	Grups de consum agroecològics	És una cooperativa de consum ecològic i el seu objectiu principal és promoure el consum i l'abastiment de productes ecològics, locals i de temporada evitant intermediaris.
Aida books & more	Llibreries	És una llibreria dedicada a la venda de llibres de segona mà. Els llibres provenen de donacions de particulars, llibreries o biblioteques i amb la seva venda es financia un projecte de cooperació per al desenvolupament a Guinea Bissau
Tuuu llibreria	Llibreries	És una llibreria col·laborativa on tu mateix decideixes el valor del llibre. Hi pots trobar i donar llibres de segona mà. També és un espai de trobada
Llibreria Aldarull	Llibreries	És un projecte cultural de caire llibertari que promou la difusió de material de transformació social.
Femprocomuns	Plataformes digitals	És una cooperativa creada l'any 2017 amb la voluntat de contribuir a la consolidació d'un ecosistema del procomú des de Catalunya, basat en els principis d'autogestió comunitària i la sostenibilitat.
Usar y reusar	Producció i/o venda d'altres productes manufacturats	És una botiga online d'objectes útils per a la prevenció de residus.
Teixint connexions	Projectes educatius	És una cooperativa d'iniciativa social sense ànim de lucre, que treballen per generar espais de relació i de trobada entre els teixits associatiu i educatiu i els agents socials de Gràcia.
Eduxarxa	Projectes educatius	És una cooperativa especialitzada en projectes educatius i de divulgació científica i cultural, la creació de continguts i experiències educatives.
Bar Restaurant Resolís	Restaurants	És una casa de menjars d'arrel tradicional i popular. Especialitzada en arrossos i cuina del País Valencià. És una casa de menjars, punt de trobada gastronòmic de La Barraqueta.

Nom	Tipus de projecte	Descripció del projecte
Femme fleur & Cocoro intim	Salut i Cures	És una cooperativa de venda online que desenvolupa idees i projectes al voltant de tres línies estratègiques: centrats en la dona, amb sostenibilitat ambiental i d'accessibilitat econòmica.
Les 1001 dents	Salut	És una clínica dental solidària que ofereix tractaments bucosanitaris a preus de mercat i destina un 13% dels ingressos finançar la ONG Dentistas sobre Ruedas.
Share Events	Serveis de comunicació	És una iniciativa que organitza esdeveniments de tot tipus per a empreses, organismes i institucions, fent projectes a mida íntegrament amb proveïdors de l'economia social.
Quepo	Serveis de comunicació	És una cooperativa que es dedica a fer estratègies de comunicació i producció audiovisual per la transformació social.
Gestión integral	Serveis jurídics	És una cooperativa de treball, assessoria i consultoria econòmica, d'estratègia i comercial.
Col·lectiu Ius Dignum	Serveis jurídics	És una societat cooperativa que es dedica a l'assessoria jurídica, a la defensa legal, a la formació, a la mediació, a la consultoria social i a l'estratègia.
Velvet BCN	Tèxtil	És una cooperativa de treball dedicada a la venda de roba ecològica i de comerç just per a dona i home. Totes les peces de roba compten amb certificat ecològic i de comerç just.
Montse Ibàñez	Tèxtil	Botiga per a donar a conèixer les seves creacions de roba.
Ven y cógelo	Venda al detall	És una botiga-taller de roba d'autor creada a Barcelona.
Amapola Vegan Shop	Venda al detall	És la primera botiga vegana de calçat i de complements de Barcelona i neix de la voluntat de brindar al món animal el respecte que mereix. Aquesta botiga ofereix alternatives als articles de pell.
Himalayan Paradise	Venda al detall	És una botiga de productes artesanals del Tibet i Nepal.
Amantis	Venda al detall	És una botiga de venda de productes eròtics. Fan tallers de temàtica eròtica i reunions de tuppersex.
Olokuti	Venda al detall	És una botiga que a través dels seus productes promou un consum responsable basat en el Comerç Just, els productes ecològics i respectuosos amb el medi ambient.
Granel	Venda de producte no fresc/elaborat	És una botiga que vol promoure la compra responsable i sostenible, amb l'eliminació del residu plàstic i comprant a granel.
Les Biològiques	Venda de producte no fresc/elaborat	És una botiga de proximitat on es poden trobar productes ecològics d'alimentació, herbolari, salut, cosmètica, neteja i criança natural.
Pachamama	Verduleria	És una botiga on hom pot trobar productes ecològics i de proximitat. Va sorgir fa 5 anys per a donar a conèixer a la gent que existeix una altra manera de consumir responsablement.